

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România 2011-2012

Climates

187
Anul 19
septembrie-
octombrie 2025

Director fondator: Ion Iancu Vale

Director editor:

prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoca

literare

Revistă literară și de cultură românească

Fondată: mai 2007

Pictură de Nicolae Tonitza

CUPRINS

Nichita Stănescu / Poezii ...	3
George Petrovai / Despre Kafka și kafkianism ...	4
Cristina Horotan / Poeme ...	7
Julia Henriete Kakucs / O cină în oglindă ...	8
Ștefan Lucian Mureșanu / Elegiile lui Nichita Stănescu ...	10
Tudor Aureliu Budică / Cronică Al. Florin Țene ...	13
Gheorghe Constantin Nistoroiu / Antologie lirică ...	14
Liliana Badea / Poezii ...	16
Dorin Nădrău / Anca Sîrghie – Un studiu remarcabil ...	17
Melania Rusu Caragiu / Căutând prin bibliotecă ...	19
George Roca / Rusaliile ...	20
Elena Oprea / O scânteie de spirit ...	22
Sebastian Dragan/ Poezii...	23
Mircea Istrati / Poeme ...	24
Magdalena Albu / Prima monografie a școlii române ...	25
Cristel Grigore / Poezii ...	28
Elena Buică / Nevoia de model ...	29
Dumitru Ionescu – Vrăneșteanu / Capsomanul ...	30
Gabriela Căluțiu Sonennberg / Nicu Covaci văzut din Spania ...	33
Mihai Buznea / Casa ...	34
Johnny Ciatloș-Deac / Copilul Bob de grâu ...	37
Gheorghe Valerica Cimpoca / În cautarea adevărului...	38
Ion Iancu Vale/ Piară cei slabi și neisprăviți...	39

INFO CLIMATE

Coperta I : Pictură de Nicolae Tonitza

În numărul trecut al revistei s-a făcut confuzie între pozele de autor ale scriitorilor Nicolae Dina și Nicolas Dima. Cu părere de rău și toate scuzele
Ion Iancu Vale

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE
RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev, Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara, Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.

Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada, Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar, Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica Moldova, Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea, Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamal Mahmud, Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Virginia Mateiaș, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatărilor

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LA NOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X

Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni

Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu; Administrare site: Dorin Let

POEME

Cea mai scumpă de pe lume

Spune-mi care mamă-anume
cea mai scumpă e pe lume?
Puii toți au zis de păsări,
zarzării au zis de zarzări,
peștișorii de peștoaică,
ursuleții de ursoaică,
șerpișorii de șerpoaică,
tigrișorii de tigroaică,
mâinii toți au zis de iepe,
firul cepii-a zis de cepe,
nucii toți au zis de nucă,
cucii toți au zis de cucă,
toți pisoii, de pisică,
iară eu, de-a mea mămică.
Orice mamă e anume
cea mai scumpă de pe lume!

Ce bine că ești

E o întâmplare a ființei mele
și atunci fericirea dinlăuntrul meu
e mai puternică decât mine, decât oasele mele,
pe care mi le scrâșnești într-o îmbrățișare
mereu dureroasă, minunată mereu.

Să stăm de vorba, să vorbim, să spunem
cuvinte
lungi, sticloase, ca niște dălți ce despart
fluviul rece în delta fierbinte,
ziua de noapte, bazaltul de bazalt.

Du-mă, fericire, în sus, și izbește-mi
tâmpla de stele, până când
lumea mea prelungă și în nesfârșire
se face coloană sau altceva
mult mai înalt și mult mai curând.

Ce bine că ești, ce mirare că sunt!
Două cântece diferite, lovindu-se
amestecându-se,
două culori ce nu s-au văzut niciodată,
una foarte de jos, întoarsă spre pământ,
una foarte de sus, aproape ruptă
în înfrigurată, neasemuită luptă
a minunii că ești, a-ntâmplării că sunt.

Cârciuma veche

Bere neagră și grețoasă și ghețoasă
și mai jos tavanul tras de fum
și podeaua mesii, foarte joasă,
și-un alaltaieri fiind acum.

Din departe se aude dingul
al statuilor ieșind din ceas,
ciolănoasele olane, zincul
care peste case au rămas.

Beau cu ghiort și-aud vorbire,
berea neagră-mi curge peste barbă.
Trupul tău iubitul-n oștire,
de atîta vreme este iarbă.

cal aș vrea să fiu, centaur, inorog,
să m-aplec pe tine flasc,
la un zeu al morții când mă rog
și în timpul rugăciunii, când te pasc.

Ce vis ciudat mă străbătu azi noapte...

Ce vis ciudat mă străbătu azi noapte...
...Ardea spitalul cu bolnavi cu tot
și flăcările sfărâiau în cămuri
răs alb, cutremurat, de savaot.

Ce răs, ce răs mă străbătu azi noapte...,
ce răs de ziduri prăbușite
strivind sub ele urlete, clipite
și razele căzute ale lunii...

și luna...cum mai fulguia azi noapte
pe străzile pierdute-adânc în vis...
și cum mai fulguia pe cămuri arse
desfrîu de flăcări și de vis ucis.

Ce flăcări prăvăleau azi noapte
răs fremătat și alb și savaot...
Ardeau, ardeau puroaiele azi noapte,
ardea spitalul, cu bolnavi cu tot

Către fântânar

Nu săpa prea adânc, îți zic,
nu săpa prea adânc, nu săpa
că o să dai de cer
că o să dai de cer
de alt cer, de alte stele, îți zic
de alt cer, de alte stele
Și acolo, între ele, de alt pământ.

Greșirea cerului

Zburau vulturii întorși pe spate
și cu gheara întoarsă în sus
ca pe niște miei să fure,
steaua cu lumina ondulată;

Ca pe niște miei să fure de sus
lumina ochilor mei.

Zburau vulturii întorși
și pe spate prin cer
spinările lor coborâseră jos
și se ștergeau de sternul meu.

Cel le era trupul meu de carne,
pământul le era lumina aceea
de sus a ochilor mei

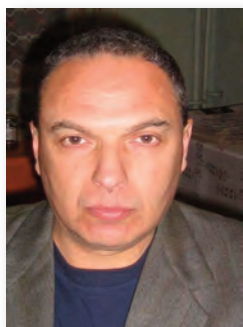

DESPRE KAFKA ȘI KAFKIANISM

(INTENȚIUNI MONOGRAFICE)

George PETROVAI

Continuare din numărul trecut

Este adevărat că din rândul evreilor s-au ridicat și acele vârfuri aducătoare mai degrabă de faimă decât de bani, așa ca Moise, Josephus Flavius, Nostradamus,

Spinoza, H. Heine, Karl Marx, Sigmund Freud și Albert Einstein, pentru a numi doar câțiva dintre acei celebri gânditori, scriitori și savanți, în care rasa noastră s-a dovedit extrem de prolifică. Iar ei, în virtutea solidarității impusă de perioada catedocrației (perioada resemnării) și a religiei noastre congregaționaliste, și-au avut partea lor însemnată la apărarea neamului și credinței.

Chiar dacă nu-mi face plăcere, adevărul – al cărui umil slujitor, după modelul lui Spinoza, mă declar – mă obligă să menționez două categorii aparte de evrei faimoși: unii, așa ca Heinrich Heine și Karl Marx, care nu-și mai recunoșteau după botez originea și neamul, ba chiar dobândeau apucături antisemite (Marx, bunăoară, îl poreclise pe socialistul Ferdinand Lasalle „baronul Ițic” și „negroteiul evreu”, iar despre evreii polonezi spunea că sunt „cea mai scârboasă dintre toate semințiile”); alții, așa ca Roza Luxemburg, Leon Troțki (născut Lev Davidovici Bronstein) sau scriitorul comunist Isaac Babel, care printr-un inexplicabil proces de natură ideologico-morală s-au transformat în evrei neevrei, adică au devenit niște automate nesimțitoare la tot ce ținea de omenesc, de ei servindu-se copios revoluția socialistă.

Așa cum deja am lăsat să se întrevadă din însemnările despre bine și rău, opinia mea – firește, diametral opusă de cea a evreilor fundamentaliști – este că în fiecare dintre noi trăiește și acționează Iisus Hristos, Acel unic evreu integral îndumnezeit, Căruia i se datorează singura și adevărata revoluție săvârșită în istoria umană, grație adâncimilor sufletești și întinderilor în timp și spațiu unde continuă să lucreze până la atingerea scopului divin, anunțat în urmă cu 2000 de ani...

Al doilea motiv, dragă tată, pentru care nu-ți fac

imputări în legătură cu profesiunea, decurge de-acolo că facultatea urmată la porunca ta nu m-a îndepărtat nicicât de literatură și filosofie. La vremea respectivă gusturile mele intelectuale nu se îndreptau înspre bizar, grotesc sau pretențios, ci spre tot ce e mare, sănătos și solid construit.

Astfel, deși Oscar Wilde era pe-atunci în mare vogă atât în Anglia, cât și pe continent, eu i-am dezavuat cu fermitate cinismul spumos și decadentismul primejdios pe care le înfățișează cu binecunoscuta-i vervă, îndeosebi în romanul *Portretul lui Dorian Gray*: acela al frumuseții estetice care ia locul desăvârșirii morale, ori acela „al frumosului care e mai mult decât binele, căci el cuprinde binele” – celebra afirmație a tânărului Goethe, și pe care autorul a pus-o să slujească principiul parnasian al impersonalității artei.

Ceea ce, pe de altă parte, nu m-a împiedicat să-i apreciez în același roman subtilitatea și justetea unei judecați ca: „În ziua de astăzi oamenii cunosc prețul fiecărui lucru și valoarea niciunuia”, afirmație corectă la adresa găunoșeniei aristocrației engleze din timpul său, precum și splendidul volum de confesiuni *De profundis*, care înfățișează radicala transformare morală a autorului, după scurgerea celor doi ani de muncă silnică, pedeapsă primită pentru corupere de minori.

Lecturile mele predilecte se îndreptau spre Byron, Stendhal, Flaubert, Stifter, Th. Mann, H. Hesse, Strindberg, iar mai târziu spre marea literatură rusă: Pușkin, Gogol, Dostoievski, Tolstoi.

Deși sunt convins că prea puțin te interesează opiniile mele despre autori și cărți (niciodată nu te-ai omorât cu cititul), totuși, dragă tată, întrucât am rămas profund impresionat de frumusețea și eficacitatea artistică a spovedaniei – modalitate narativă în care excelează Dostoievski, îmi voi continua această spovedanie sui-generis, mărturisindu-ți că în marea literatură rusă din secolul al XIX-lea l-am descoperit pe încântătorul G.P. Danilevski, din opera căruia am citit pe nerăsuflăte romanele *Mirovici* și *Prințesa Tarakanova*.

Impresiile cu care am rămas după citirea lor s-au dovedit atât de viguroase, încât nu mă pot înfrâna să nu ți le împărtășesc. Ambele sunt romane istorice, cu subiecte centrate pe două episoade palpante, petrecute în timpul domniei Ecaterina a II-a. Primul roman tratează încercarea temerară a ofițerului Vasili Mirovici de a-l elibera din detenție pe prințul Ioan Antonovici, cel care în copilărie a domnit timp de 404 zile sub numele de Ioan al II-lea, iar apoi – aidoma enigmaticului „Om cu masca de fier” – din rațiuni politice este închis, singur ori împreună cu familia, mai

bine de 20 de ani. Singura lui vină, pentru care nu găsește înțelegerea punerii în libertate nici la Ecaterina a II-a, țarina care ajunge pe tronul Rusiei printr-o lovitură de palat, este aceea că s-a născut într-o ramură împărătească colaterală (este strănepotul lui Ivan, fratele lui Petru cel Mare) și că prezența lui în țară ori în străinătate ar putea crea tulburări politice cu mult mai grave ca răscoala lui Pugaciov.

Acestea fiind vremurile și oamenii, lui Mirovici nu-i este dat să-și ducă la bun sfârșit misiunea asumată: potrivit ucazului împărătesc, tânărul prinț este asasinat de paznicii săi înainte de apariția eliberatorului, iar acesta, socotindu-se învins de însuși destin, se predă, este arestat, întemnițat și în final decapitat.

Prințesa Tarakanova descrie o altă pagină tenebroasă și însângărată din timpul domniei Ecaterina a II-a. Declarându-se fiica nelegitimă a țarinei Elisabeta - fiica naturală a lui Petru cel Mare, eroina cu acest nume emite pretenții la tronul Rusiei. Dar amintirile și dovezile ei scrise în legătură cu descendența sunt teribil de confuze, fapt pentru care Ecaterina și anturajul ei consideră că pretendentă nu-i decât o impoartăre săcâitoare, personaje de care istoria Rusiei nu a dus lipsă, dacă ar fi să ne gândim doar la Griška Otrepiev, celebrul călugăr, care la fel a emis pretenții la tron după ce s-a dat drept țareviciul Dmitri, fiul lui Ivan cel Groaznic, asasinat de Boris Godunov.

Argumentul forte al celei ce-și spune prințesa Tarakanova este marea asemănare la chip cu defuncta țarină. Dar Ecaterina nu se lasă impresionată de acest argument, ci poruncește să fie capturată în Italia, unde ea-și afiga pretențiile. Ceea ce se și întâmplă printr-un șiretlic nedemn al contelui Orlov, după care prizoniera este transportată în Rusia, mai exact în Petersburg, unde va fi întemnițată în Fortul lui Aleksei.

Aici, fără a se ține cont de faptul că este însărcinată și că suferă de tuberculoză galopantă, încăpățanata pretendentă este supusă la un regim de detenție din ce în ce mai sever, doar-doar se va căi pentru înșelăciune și-și va divulga complicită. Nu se întâmplă nici una, nici alta, căci îndată după nașterea unui băiețel (fiul nelegitim al lui Orlov), ea moare, jurând în fața preotului, pe patul de moarte, că este îndreptățită la tronul Rusiei.

Două cărți tulburătoare, care ilustrează atât jocurile derutante ale hazardului, cât și amestecul dintre măreție, cruzime și ticăloșie...

Revenind după această digresiune la firul scrisorii noastre, te înștiințez, dragă tată, că în calitate de angajat m-am străduit din răputeri să-mi fac datoria, chiar dacă rapoartele conștiincioase întocmite îmi răpeau timpul pe care aș fi fost atât de fericit să-l dedic scrisului. Și cum la acea vreme capul îmi era doldora de idei socialiste, nu-i de mirare că pe lângă celelalte angarale săcâitoare, mă interesau în cel mai înalt grad problemele muncitorilor.

Câțiva ani mai târziu, mai precis după înfăptuirea revoluției bolșevice din Rusia, informându-mă în legătură cu evoluția evenimentelor din primul stat proletar de pe glob, aveam să aflu lucruri atât de stânjenitoare, încât ele m-au lecut pentru totdeauna de toate visurile socialiste. Cum o bună parte din notițele mele de-atunci și de mai târziu le-am rătăcit, ori cu bună știință le-am azvârlit în foc, încerc în cele ce urmează să reconstitui esența concepțiilor mele cu privire la marxism și bolșevism...

În anul 1917, în toiul primului război mondial, se dezlănțuia în Rusia țaristă revoluția bolșevică. Se poate spune că, pe fondul crizei generale a capitalismului, a apărut și s-a acutizat criza politico-ideologică din imperiul țarist, lucru de care au profitat Lenin și ciracii săi pentru triumful ideilor bolșevice, în prima instanță o mișcare gândită în străinătate ca o forță de șoc, pornită din interior, în vederea demoralizării armatelor rusești, respectiv pentru înlesnirea victoriei armatelor germane asupra tuturor adversarilor săi, mai apoi înțeleasă ca un instrument efice în lupta pentru putere și ca rampă de lansare a revoluției mondiale, altfel spus a exportului generos de bolșevism.

Fără a lua aminte la duritatea mijloacelor întrebuințate împotriva adversarilor de idei (eseri, menșevici, burghezi etc.), la vremea respectivă se considera că victoria bolșevicilor în cea mai întinsă țară de pe planetă, constituie o încurajatoare împlinire a profețiilor lui Karl Marx în legătură cu necesitatea trecerii omenirii de la capitalism la comunism.

Atîta doar că Marx și-a elaborat profețiile și teoriile politico-ideologice fără a se gândi măcar o clipă la Rusia țaristă, căci la acea vreme, viitorul stat al dictaturii proletariatului părea strivit sub greutatea problemelor de sorginte feudală (iobăgia, învățământul, administrația ș.a.m.d.) cu care se confrunta. Bun și profund cunoscător al economiilor din Germania și Anglia, de altminteri cele mai avansate economii ale timpului, Marx era deplin convins că – potrivit legităților materialist-istorice elaborate de el – veriga cea mai propice pentru începerea epocii comuniste va fi cea din țările puternic industrializate, unde atât nivelul general al conștiinței sociale, cât și formele concrete de organizare și protest ale proletariatului se constituiau în convingătoare argumente ale acestei predicții.

N-a fost să fie așa, bolșevismul a dat buzna în imensitatea Rusiei, unde efectiv și-a făcut de cap sub bagheta lui Lenin și apoi la comanda autocratică a lui Stalin, ceea ce dovedește fără putință de tăgadă că istoria, înțeleasă ca suma faptelor umane remarcabile și memorabile, nu consimte să se orânduiască după vrerea și previziunile oamenilor, oricât ar fi aceștia de mintoși sau firoșcoși. Istoria este expresia vie și deseori încifrată a voinței divine, care acționează cu forța exemplului asupra tuturor oamenilor înțelepți, dar își

arată favoarea în sensul redempțiunii doar în cazul câtorva aleși...

*

Dragă tată,

Am lăsat la urmă două dintre componentele fundamentale ale omenescului, indispensabile întru caracterizarea corectă a artistului, respectiv a gânditorului:

a) Căutarea binelui, frumosului și adevărului în viață și în producțiile artistice;

b) Căutarea Absolutului printr-o neobosită alimentare din izvoarele eterne ale sacralului.

N-am idee ce știi tu despre activitatea mea literară, cu toate că volumul *Un medic de țară* ți l-am dedicat ție. În mod sigur mai nimic, fie din cauza disprețului cu care tu de regulă cinstești atari preocupări, fie din cauza esoterismului în care de la bun început s-au drapat scrierile mele, fapt care a făcut ca ele să circule într-un cerc restrâns de prieteni și de, hai să le zicem, inițiați în mersul fenomenului literar.

Iar esoterismul nu este altceva decât rezultatul convergenței a doi factori: pe de o parte concepția mea despre lume, ridicată la nivel artistic cu ajutorul unor mijloace literare specifice; pe de altă parte neîncrederea mea persistentă în valoarea propriilor creații literare.

Aproape tot ce am scris și publicat până în prezent se datorează încurajărilor insistente ale neprețuitului meu prieten Max Brod, care se lăsa dus într-un asemenea hal de încrederea lui oarbă în harul meu literar, încât ajungea să-mi smulgă manuscrisele din mână, nu care cumva să le distrug...

În semn de mare prețuire pentru tine, dragă tată, îți voi face o destăinuire, cu care nu l-am cinstit nici pe Max Brod și nici suita mea de logodnice, cu toate că aceștia trăiau cu convingerea că m-au pătruns până în rărunchi și că deci îmi cunosc la centimă tribulațiile literare.

Iată despre ce este vorba. Pentru toți acei care mi-au citit producțiile literare, eu sunt receptat prin excelență ca prozator – autor de romane, povestiri și scrisori. Ei bine, lucrurile nu stau chiar așa, întrucât aidoma celor mai mulți dintre tinerii care se avântă pe tărâm literar, eu am început cu felurite însăilări și versificații ce se vroiau poezie. Dar n-am stat mult pe gânduri cu ele și le-am aruncat pe toate în foc, după ce m-am dumirit cu ce valori ar trebui să-mi măsoar sărmanele mele forțe. Că doar nu-i de ici de colea să te iei la întrecere cu acei poetași vanitoși, care – după modelul broaștei din fabulă – își umflă pieptii cu speranța nemuririi și care după primul volumaș publicat se îmbolnăvesc fără șanse de vindecare de ceea ce am putea numi narcisism cultural!...

Din acele producții adolescente mi-a rămas

întipărită în minte una botezată *Inimă răătăcioare*, nu pentru că, vezi Doamne, ea ar avea vreo valoare artistică deosebită, ci pentru acel grăunte profetic al nevoii resolidarizării umane prin iubire și trecere hotărâtă la dezarmare: „*Mi-am smuls inima din piept/ și i-am făcut vânt în lumea largă;/ mă săturasem să-i tot port de grijă;/ iar ea să-mi doară prea plăcutul/ taman când viața mi-i mai dragă./ Binecrescut cum sunt,/ i-am ajutat la-mpachetat:/ ici lada cu aducerile-aminte,/ dincolo racla presentimentului ventriculat./ Apoi m-am culcat/ și-am tot zăcut/ ani după ani,/ fără dorinți/ și fără căinți,/ până-ntr-o zi/ când din trecut/ a apărut și-a tot crescut/ dorul de contemporani./ Dar, măre Doamne,/ cum aș putea să topesc/ gheața termonucleară/ dintre oameni și popoare,/ când propria-mi inimă/ departe de mine se zbuciumă?/ Așa că mi-am luat traista-n băț/ și-am purces în căutarea dânzei./ Dar cum era să-mi recunosc/ după ani de ne iubire/ printre semenele ei dure/ inima-mi de mai anțărt?/ Și, totuși, ea există/ printre maldărele de inimi/ azvârlite ecologic/ de-omenirea ce insistă/ să se-nchine la nimic./ Oameni buni ai acestei planete,/ rogu-vă să m-ajutați/ inima să-mi regăsesc/ altfel simt că- ne bunesc!/ Împreună alte șanse-avem/ știut fiind că ea/ șoptește-ntruna numele de Om”.*

...Așa și eu. Mi-am azvârlit inima în lumea largă în căutarea perechii potrivite. Și chiar am găsit-o: de două ori pe cea a Felicei Bauer, apoi pe cea a Iuliei Wohrizek, iar la urmă pe-a Dorei Diamant. Dar de fiecare dată relațiile s-au oprit la jumătate, fiindu-mi sortit să mă aleg cu cognomenul de etern logodnic. Și, Doamne! Câtă nevoie aș fi avut de-o inimă caldă și iubitoare de femeie, eu stingherul, indecisul și preamuncitul de demonii singurătății...

Atunci mi-am căutat alinarea în călătorii, scris și cugetare. Călătoriile la mare și munte m-au ajutat să înțeleg că frumosul artistic – oricât ar fi el de izbutit, nu este la urma-urmei decât o copie a frumosului natural, care în desăvârșirea sa se revelează omului sub chipul frumosului sensibil (adresat simțurilor sale): de la gingașul tremur al unei frunze, pînă la veșnica neliniște a mării și la monumentalitatea cocoșelor încărungițe de zăpezi ale culmilor amețitoare. Iată, mi-am zis, de ce la grecii antici frumosul avea o prețuire de prim rang, astfel că uniunea sa cu binele în interiorul kalokaghatonului, reprezenta idealul uman suprem. Și atunci i-am dat dreptate lui Plotin, acel divin gânditor neoplatonic, care a ridicat Frumosul la rangul de atribut suprem al existenței: Pe bună dreptate Frumosul absolut a fost identificat de el cu Unul, adică cu Dumnezeu!

Va urma

POEME

Cristina HOROTAN

MAI ȚINE-MĂ DE MÂNĂ

*Mi s-a uscat o rădăcină...
S-a dus cu-atâta demnitate.
Nici nu a încercat să-mi spună
Ce secetă e în cetate.*

*Mi s-a uscat și mie-un atriu
Iar restul inimii e-n doliu
Înfășurată-ntr-un rozariu
Purtată-n zbor de-un cioc de uliu.*

*Mi s-a uscat un ochi și-o mână,
Mi s-a uscat sângele lui
Ce se va transforma-n țărână
Sub tei, în vârful dealului.*

*Mi s-a uscat apa din lume,
Mi s-a crăpat pământu-n stropi,
Sunt părăsită de-al meu nume
Bolnavă, pe un câmp cu snopi.*

*Mi s-a uscat trunchiul puternic
Din care eu, o mică ghindă,
Mi-am luat viața cu gust edenic
Ce nu mai poate să te prindă.*

*Mi s-a uscat glasul strigând
Să mai rămâi, să-mi mai ții mâna,
Dar ai pornit spre cer, zburând,
Și mi te-a absorbit lumina.*

*Mi s-a uscat o rădăcină,
Nu mai e alta să-i ia locul.
De-acum e un fascicul de lumină.
Când ard, ce apă-mi va mai stinge
focul?*

SUFLET DRAG

*Suflete drag plecat spre nemurire
Ce-adii prin porii pielii mele pale,
Pe unde-ai fost în patruzeci de zile
În care-am inspirat ploi și rafale?
Pe cine-ai mângâiat în somn pe
creștet,*

*Și-n visul cui ai apărut adesea?
Cui i te-ai arătat în ochiul veșted,
Și pentru cine-ai derulat povestea?
A venit îngerul la trupu-ți, blând
Și-apoi te-a dus prin viața scurt trăită,
Au sosit alți șase îngeri răsând
Să urci văzduhul către vămi, în pripă.
În Rai ai poposit doar șase zile,
Și-apoi în iad te-ai dus, cu toți zapcii
Să vezi nenorociri, dureri și sile...
Și urci din nou la Domnul cântând
psalmii.*

*Iar El, va asculta ce ai de spus
Și judeca-va drept, cuvânt și faptă
Și va dori să rămâi cu El, sus,
Raiul să-ți fie criptă, viață, șoaptă.
De-acolo, să-mi fii înger păzitor
Și când mă arde viața, să-mi dai
ploaie.*

*Iar când m-afund prea tare-n lut și
dor,*

*Să fii tu-acela ce mă scoate din
noroaie.*

*Și când mă bucur, fă cerul să rădă.
Să râzi și tu cu el și să-mi dai soare.
Iar când mă doare tare o zi hădă,
Pictiaz-o cu ambrozii și ninsoare.
Să-mi stai pe-un umăr când am
obosit;*

*În palma-mi să te-așezi când îmi e
frică,*

*În inimă să-mi dormi când n-am
nimic*

*Și să-mi visezi durerea cât mai mică.
Ți-ai făurit de-acum o casă-n soare
Și nu găsec o scară-atât de lungă
Pe care să o urc atunci când doare
Dorul profund și dragostea prelungă.
Suflete drag pe care-l numesc tată,
În veșnicie-am să te port, pecete.
Chiar dacă lumea astăzi mi-este
mată,*

Îmi rămâi apa vie când mi-e sete.

NE ÎNGROPĂM COMORILE-N PĂMÂNT

*Ne îngropăm comorile-n pământ;
Trăim o despărțire dureroasă.
Ne îngropăm comorile în gând
În timp ce sufletul deșertic ne apasă.
Veghem la căpătâiul lor când mor;
Le plângem trecerea în neființă
Și mintea și celulele ne dor;
Ne sfășie în corp și în credință.
Le escortăm cu lumânări aprinse
Să nu se piardă pe eternul drum,
Ne crapă pielea pe mâinile nînse
Și ne înecă ceața ca un fum.
Ne pierdem bogății nemăsurate.
Nu ne-am imaginat vreodată cum va
fi*

*Să știm că nu mai pot fi cumpărate
Sau dobândite cu bani și hârtii.
Ne îngropăm cu ele simțăminte,
Bucăți de inimă le țin de mână.
Rămân acolo-n tină, în morminte
Și nu mai vor să iasă la lumină.
Ne îngropăm părinții prea devreme.
Se duc și iau bucăți din noi cu ei,
Rămânem goi și fără de embleme
Lângă-un mormânt săpat pe deal, sub
tei.*

O CINĂ ÎN OGLINDA TIMPULUI

Julia Henriette KAKUCS

Mă bucură întâlnirea noastră. Nu ne-am văzut de mult. Vorbele ascunse în mine abia așteaptă să se reverse. Nu te teme, nu am să-

ți fur mult timp. Bem un Cappuccino împreună și, în timp ce spuma albă se lipește de buzele noastre, am să-ți destăinui ce mi s-a întâmplat într-o seară târzie de aprilie. I-au trecut de atunci capriciile, știu... Acum ne dezmiardă luna mai, cu frumusețea unei primăveri ajunse la apogeul ei. Plină de voluptate, se trezește la viață... Asemeni tabloului lui Botticelli, în care Afrodita atrage toate privirile. Ascultă-mi, te rog, vorbele...

Totul s-a întâmplat într-o după-masă de vineri obișnuită. Mașina se strecura printre livezile ce începeau să-și întindă crengile îmbobocite spre cer. Ai fi putut crede că doresc să reîntorcă fulgii de zăpadă topiți de curând. Primăvara era, din nou, capricioasă. Se temea să-și arate frumusețea ... Se trezise, din nou, ursuză, cu lacrimi în ochi. Rareori înfrumuseța cerul cu un zâmbet, în cinstea unei amintiri prețioase. Îmi priveam cizmele elastice, lipite de picior, fusta neagră, scurtă, și mă întrebam dacă nu voi tremura de frig, în răcoarea serii, la întâlnirea neobișnuită ce mă aștepta. Cele 13°C, vântul și ploaia nu promiteau nimic bun. Și totuși... Bucuria mă lua în stăpânire tot mai mult, cu fiecare kilometru de drum parcurs. Dacă, în ceața timpului, mă revedeam mergând în vizită spre Curtea Csermak din Timișoara, la prietena mea, acum intenționez să petrecem o seară, împreună, într-o altă curte, de alt gen. În Württemberger Hof, vom participa la o cină dată la curtea ducesei Wilhelmine von Grävenitz... în anul 1736. Eram în ajunul unei călătorii în trecut.

Aș dori să trăiești cu mine aceste momente. Urmează-mă... Încearcă să rămâi lângă mine ...

Mă apropii cu toate simțurile treze de o poartă grea, făcută din lemn și fier forjat. Știu, simt că în

această seară mă va aștepta ceva unic. Observ, cu o ușoară mirare, cum ușa se deschide fără zgomot, mișcată parcă de mâna nevăzută a timpului. Îmi lipesc paltonul de corp. Încerc să mă învâluie în catifeaua lui ocrotitoare și plăcută, dar o mână grijulie mi-l ia și dispare cu el într-o încăpere alăturată. Îmi este absolut conștient că m-am scufundat, împreună cu însoțitorii mei, în istoria unei femei ieșite din comun.

Suntem la Ludwigsburg, invitații contesei Wilhelmine de Grävenitz, metresa ducelui Eberhard Ludwig von Württemberg.

Tocurile pantofilor îmi sună, în ritmul respirației, pe parchetul ceruit al salonului de primire. Mă găsesc într-o sala de dans, cu un piano forte în colț. Mă bucură prezența lui. De scurt timp a fost inventat, pentru a face față înnoirilor muzicale ale timpului. Mă întreb dacă nu cumva este construit de Gottfried Silbermann, după modelul italian. Știu că Bartolomeo Cristofori a creat această nouă formă a instrumentului la Padua, iar Ferdinando de Medici îl avuse deja în anul 1690. Ascult muzica... Fugile lui Bach răsună în toată luminozitatea lor. Contesa Wilhelmina de Grävenitz mă întâmpină cu un surâs fermecător, lăsându-și evantaiul să fluture cochet, asemenea unei păsări exotice, multicolore, ce se odihnește scurt timp, pentru a reînvia, apoi, într-un nou dans al aripilor. Știu că această femeie fermecătoare și inteligentă este o maestră a flirtului. Își folosește cu iscusință evantaiul, la fel ca toate femeile de la curte, pentru a-i transmite ora întâlnirii alesului inimii. Până și aluniță lipită de pieptul, ce se ridică și coboară dintr-un decolteu generos, este un semnal ce-i dezvăluie spiritul liber. Este dineul ei. Ne întâmpină - pe noi, oaspeți ai unui ceas târziu, dintr-o primăvară ce și-a găsit, în sfârșit, drumul spre ținuturile străbătute de râul Neckar - deja la intrare.

Ne aflăm într-una din sălile palatului din Ludwigsburg - renovate și lărgite, la dorința amfitrioanei. Ducele i l-a făcut cadou. Și în această seară sunt 30 de invitați. Obiceiul s-a ritualizat. Mă întreb tocmai dacă nu cumva participăm la un așa-numit "dineu de formă", la care doar 12 dintre noi se vor putea așeza la masa întinsă, dar abia încep să mă orientez în sală, când o aud spunând că astăzi vom avea loc cu toții. O veste bună, căci simt cum foamea mă determină să mă preocup mai mult de meniul ce ne va fi servit, decât de arta barocă ce ne înconjoară. Hotărâsc, privind rochia extravagantă a acestei femei, ce ține în mâna toate sforile politice, sociale, administrative de la curtea ducelui Eberhard Ludwig, că denumirea de baroc își are

originea, în mod sigur, în perlele (perla barroca) ce o împodobesc. Aș dori să schimb această idee cu vecinii mei de masă, dar vocile sunt șoptite și doar ochii urmăresc mișcările gazdei, care ne îmbie să încercăm supa de migdale ce ne-a fost tocmai servită într-o ceașcă de porțelan alb, fabricat de alchimistul Johann Friedrich Böttger, la manufactura existentă la Meissen din anul 1710. Este o mare realizare a timpului și nimeni nu mai regretă că, în loc de aur, alchimistul a fabricat porțelan. Gust cu mare plăcere lichidul în care migdalele pisate au fost fierte și amestecate cu frișcă produsă la Ludwigsburg. Aroma scorțișoarei învăluie și crutoanele de alac ce plutesc în ea. Această specie de grâu, care are un spic cu un singur bob, este foarte rezistentă. Savurez supa, în timp ce-mi revizuiesc părerea, spunându-mi că denumirea de baroc provine, probabil, totuși, de la acea exclamație a unui vizitator francez la vederea palatului Pamphili din Roma: "Ce ridicule baroque!"

Și totuși, ridicolă sau nu, acum, în această epocă, se creează premisele operei italiene, acum se compun sonetele pline de emoționalitate ("con affecto") ... Muzica lui Händel, Vivaldi și, desigur, a lui Johann Sebastian Bach cucerește prin noile reguli ale compoziției. Regret că decesul lui Johann Sebastian Bach, în 1750, marchează sfârșitul perioadei muzicii baroce, dar bunătățile înșirate în fața mea îmi redau buna dispoziție.

Priveliștea pateleului de vânat, lângă care o linguriță de marmeladă din fructe de pădure rotunjește armonia, dezmiardă papilele mele gustative și mă determină să mă scufund într-o bucurie culinară de neuitat. Feliile de pâine proaspătă, făcută din alac și unse cu untură de porc, sunt un preludiv reușit al fripturii de clapon umplut cu o felie de sfeclă roșie învelită în slănină. Lângă friptură ni se servesc inele fierte de praz, alături de cuburi prăjite de păstârnac.

Cu 277 de ani mai târziu ar fi inimaginabilă o garnitură fără cartofi și roșii, dar, în acest an, 1736, aceste legume nu se mănâncă încă la Ludwigsburg.

Vinurile bune ale regiunii ne dezleagă limbile. Până și contesa Wilhelmine von Grävenitz începe să ne povestească despre marea dragoste născută între ea și ducele Eberhard Ludwig. Nereușind să divorțeze, ducele se leagă printr-o căsătorie morganatică cu Wilhelmine în anul 1707. Mariagele morganatice se încheiau între parteneri inegali în ceea ce privește rangul social. Deși ducele îi acordase titlul unei contese, dăruindu-i moșii întinse, palate și o sumă mare de bani, totuși Wilhelmine nu are poziția necesară unei cununii "normale". Într-o mezialianță, partenerul aflat pe o treaptă socială inferioară și copiii rezultați din această legătură nu aveau drept de moștenire. Aceste legături mai purtau

numele de "căsătorii pe partea stângă" (Ehe zur linken). Probabil că de atunci protocolul scris sau nescris al societății, prevedea ca soția să stea la dreapta soțului, iar cea recunoscută doar printr-o unire morganatică, la stânga lui. Ducea își acuzase însă cu succes soțul de bigamie, împăratul alungându-o pe Wilhelmine în anul 1707 de la curte. Plin de iubire, Eberhard Ludwig o urmează în același an la Zürich, readucând-o în suita lui, după ce o căsătorește cu un conte sărăcit din Boemia, care avea atât cinci nume onomastice, cât și 70 de ani. Ce vârstă matusalemică pentru acel timp!

Te întrebi acum și tu cum s-a simțit această femeie inteligentă și atractivă în această relație, care i-a dăruit o mare dragoste, multă influență politică, bogăție, dar și multă suferință?

Wilhelmine von Grävenitz ne descrie, în timp ce lingurițele noastre se afundă în desertul alcătuit din griș cu lapte și gem de prune, dramatica cotitura, de data aceasta ireversibilă, a cursului vieții ei. Moartea singurului urmaș al ducelui, în anul 1731, îl determină pe acesta să se reîmpace cu soția sa. Trebuia să-și facă datoria de a asigura ducatului un urmaș legal.

Evantaiul acoperă scurt timp obrazul contesei. O aud povestind, cu o voce scăzută, tristă: "Ascultând sfaturile celor din jurul său, m-a alungat, mi-a luat domeniile și m-a încarcerat timp de un an. Poate că în adâncul sufletului mai ținea puțin la mine, căci, după un an, mi-a redat libertatea și m-a despăgubit pentru proprietățile pierdute, dându-mi 150.000 de guldeni. În anul 1732, m-am refugiat la Berlin..."

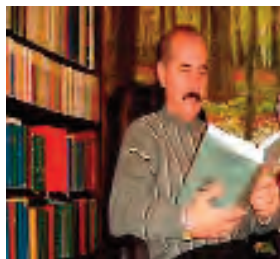
Revin însă uneori, poate nici eu nu știu de ce, tocmai în acest an 1736, an în care fericirea mea s-a stins... an în care iubirea mea a devenit doar o iluzie...

Uneori cred, însă, că, alături de voi - cei care ați stat la masa mea, care mi-ați degustat vinurile și v-ați ospătat din bunătățile curții Württemberg - îmi voi regăsi puterea spirituală".

Mă ridic, luându-mi rămas bun. Mă conduce câțiva pași spre ușă... În timp ce vântul se ascunde în încrețiturile paltonului încă deschis, o aud șoptind: „Da, uneori sper că cei ce-mi ascultă cuvintele mă pot iubi... căci, spune-mi și tu: Ce reprezintă o metresă - chiar renumită - dacă a pierdut dragostea?"

ELEGIILE LUI NICHITA STĂNESCU ȘI NONNERVURILE LOR AFECTIVE

Ștefan Lucian MUREȘANU

Motto: *Trupul meu viu și sufletul meu viu, / sau poate mai degrabă dorințele mele, / le-am ridicat ca pe niște globuri mișcătoare / spre stele.*

(Nichita Stănescu, Cântec de om)

1. Greul interior al imaginii create în elegia lui Nichita Stănescu

Nichita Stănescu s-a născut în acel sfârșit de martie, într-un an al dublului magic al cifrei trei, ca senzor al vibrațiilor unei poezii ce anticipa începutul unei noi ere în creația versificată, o naștere cu mult înaintea celei care avea să justifice eliberarea eului față de un sistem rigid. El avea să fie unul dintre aceia care urmau să netezească drumul spre o creație spontană. Suprarealismul lui întrezărea drumul abrupt al superrealismului mileniului trei, în care superexistența dezvăluia închisul din interiorul dezvăluit și dezvelit de înfrânări, apărea o literatură în care cuvântul urma să elibereze imaginea imaginației extrovertite. Tipul exhibiționist supraviețuia alături de cel introvertit și îi demonstra libertatea ca bun simț, chiar dacă goliciunea lui pune în valoare formele ascunse ale firii și ale cuvântului: "El începe cu sine și sfârșește / cu sine" (2009:101), avea să scrie în începutul primei sale elegii, poetul-om Nichita Stănescu. Continuator al sistemului previzionar bacovian, interpret al unor semne bizare ale existenței fiindului, cercetător ale eului cosmic, cu care armoniza și-și petrecea marele timp fiindual, versul măiestrit al poetului descindea ca un hrismos în începutul de viață al sortitului: "Nu-l vestește nicio aură, nu-l / urmează nicio coadă de cometă." El cercetează ca un astrolog, fiind însuși un eu cosmic, când binele ar putea da omului legătura de care să se poată prinde și ridica.

Elegia, închinată sugestiv unui întemeietor de neam creator de artă, dezvăluie forma începutului și sugerează prin cuvântul artei literare versificate că din cel ce nu are de transmis vreun mesaj lumii: "...nu străbate-n afară / nimic" de aceea profanul se întoarce, după ce nu mai este, la ceea ce e lipsit de formă și chip. Însă, literatul, asemănător sferei "...are cel mai mult trup

/ învelit cu cea mai strâmtă piele / cu putință." El se dovedește, în imaginea perturbată a firii și a egoului teluric că material "nu are nici măcar / atâta piele cât sfera." Mărturisitor al actului ființării omului de început, poetul descrie singurul mijloc al facerii, al începutului vieții: "El este înlăuntrul – desăvârșit / și, / deși fără margini, e profund / limitat. Ruperea cuvântului din vers și continuarea celui alt vers cu unele dintre cuvintele coborâte în graba exprimării dau o libertate a exprimării și o înaintare a gândirii în păreri care sugerează: "Dar de văzut nu se vede."

Nichita Stănescu vede lumii, traversează planuri nevăzute și trăiește cosmic fiindul teluric, dorindu-și lumea ca pe o trecere, un schimb a tot ceea ce se poate închea în sistemul existențial: "Nu-l urmează istoria / propriilor lui mișcări", spune la un moment dat, petrecut de vreme experimentală, lucidă, detașată de pântecul înnegrit de griji al vieții ce i-a fost dată, ca un creat pentru eternitate. E pătruns de credință, pentru că din lumea de unde vine, divinul tronează peste aleșii ce au eul cosmic: "El este înlăuntrul desăvârșit, / interiorul punctului, mai înghesuit / în sine decât însuși punctul." Cât de doveditor este punctul ca semn al începutului de viață istovitoare în universul încărcat și lipsit de răspunsuri, câte enigme ale celui care gândește se întind ca aripile îngerilor și cât adevăr destăinuie poetul când spune: "Aici dorm eu, înconjurat de el." Pronumele personal el are atâtea semnificații și trimiteri de la geneză și până la timpul când, luminat de străfulgerări ale cosmicului, poetul destăinuie importanța existențială a acestuia și îl așează în elegia sa ca o nemărginire a visului în care dorește ca "totul" să fie "inversul totului". "El-ul" nu se opune mersului lumii și nici nu neagă acest invers care este "totul". Unde oare își încetinește mersul poet-om, care poartă numele bărbat și pe care îi vede populând pe unul din umerii lui, tresărind la "șirul de femei" de pe umărul celălalt. Această populare este însăși viața și continuitatea ei ca lume însă poetul se detașează ca unicul purtător de aripi care "bat" ca apoi să adoarmă într-un "aici" care nu este al lumii, ci "în lăuntrul desăvârșit, / care se începe cu sine / și se sfârșește cu sine...". Sinele săvârșește creația "nevistit de nicio aură", și continuă cu ceea ce de fapt Nichita Stănescu a deschis lumea nouă a poeziei românești, în acel an 1966, "neurmat de nicio coadă / de cometă", pentru că această apariție cosmică a fost semnul prin care se vestea lumii nașterea fiului deusian. Coadă de cometă, din Elegia Întâia, sugerează începutul, facerea noii lumi literare a creației suprarealismului, arta ruptă de reguli, poezia nerimată, rezistența prin idei sugerate în cuvântul exprimat.

2. Tumult în istoria luptei cu trecutul geticii

Nichita Stănescu fremăta mult în istorie și, poate de

aceea, cuvintele lui sunt pătrunse de un misticism elevat, nelegat de profanul care nu înțelege adevărul, ci caută scopul de a domina prin neînțelese. El sugera ca un înțelept zamolxian ideea și lăsa cuvântul să pătrundă în mințile lor, a acelora care știau cum să intre pe poarta larg deschisă aparent a înțelesului și domina prin frumusețea cuvântului căutat să redea taina de unde: "În fiecare scorbura era așezat un zeu" (2009:104).

A doua elegie, dedicată celui care a pătruns în getica frământată de taine și dedesubturi măiestrit dăltuite în ruine, istoricul Vasile Pârvan, pătrunde începutul: "Dacă se crăpa o piatră, repede era adus / și pus acolo un zeu" și dă înțelesul dorinței omului arhaic, tracol străbun, că deusiană era toată existența lui și în puterea cerului era fiindul teluric, cât și eul gânditor și detașat de lumesc. În tot ce exista, ca fapt împlinit al inteligenței omului elevat, și cădea stricăciunii la un moment dat, așezarea cuvântului deusian semnifică întregire și repunere în mers, o continuitate a vieții: "Era de ajuns să se rupă un pod, / ca să se așeze în locul gol un zeu...". Însuși trupul omenesc era dovedit ca aparținător creației, o credință a făuririi trupului prin facere și o apropiere mai mult a omului de faptul deusian a creării prin iubire: "ca să ne închinăm lui, pentru că el / apără tot ceea ce se desparte de sine." Acest "sine" pe care poetul îl amintește nu este altceva decât legătura pe care egoul teluric o are tot timpul vieții cu eul cosmic, însă puținii dintre oamenii lumii pământești vor ști să dea valoarea sinelui și apropierea lui de zeul protector. Luptătorul poate fi oricare dintre următorii vieții, acei căutători de daruri alese ale sinelui, poetul avertizează omul, însă nu pe oricare, ci doar pe acela dăruit să știe cum și în ce fel să slăvească din interiorul lui zeul.

3. Elegia stănesciană mai aproape de superrealismul mileniului trei

Cititorul s-ar putea întreba cum de abia la cea de a treia elegie am consimțit încercarea definirii celor unsprezece poezii, care compun un capitol deosebit din creația poetului, și unde cifrele de trei, din alcătuirea misterelor existenței lui au dat prilejul creării acestora. Se naște într-un an cu grupul de cifre trei, creează elegiile la treizecișitri de ani, în anul 1966, o vârstă magnifică misterului exuberant al vârstei lui Iisus. Nichita Stănescu avea blândețea glasului și a firii, gândea deosebit și în contemplarea sa spunea: "Dacă te trezești, / iată până unde se poate ajunge..." și acea stare de pătrundere în necunoscut îl făcea să elegieze în criză de timp. Melancolia, caracteristică acestei specii literare pe care suprealismul lui Nichita Stănescu oreășează în simplul dorit al curgerii ideii, îl va face pe poet, într-un timp al ajungerii lui stabilite prin destin, să concluzioneze: "Iată până unde poate ajunge / privirea, dacă se trezește". El era un viitor treaz, un gânditor profund al timpului care îl știa că va veni. Însă acest semn al lucidului elevat este dat vizionarului, literatului care știe să vadă prin egoul teluric, eul cosmic: "numai

albastrul călătorește" pentru că, doar el, albastrul din înalt poate veghea pururea timpul și visul.

După contemplare, poetul intră într-o "criză de timp", această parte a doua a elegiei a treia sădește măsura versului care se dorește apropiată regulilor speciei literare, formată fiind din trei catrene, în care al doilea și al patrulea vers se caută în rimă, iar a patra strofă compusă în cinci versuri, la care în "sfera de vid" ochii meditativi și melancolici ai poetului "se deschid", prevestește revenirea la starea de contemplare. Deschiderea ochilor sugerează momentul iluminării: "Fluviu de păsări murind, / pe care vor lansa bărci ascuțite / barbarii, migrând mereu spre ținuturi / nordice și nelocuite." Păsările sugerează ideile creatoare de artă poetică, visul albastru al literatului, frumosul ce se zbate între trecut și viitor, iar barbarii ce vâslesc bărcile ascuțite, gândurile negre ale lumii ce înconjoară fiindul teluric al poetului. Ținuturile nordice și nelocuite sunt tocmai golurile profanilor și imposibilitatea acestora de a înțelege opera ca ars poetica.

Al patrulea moment din elegie, pentru că toată această structurare a poeziei nu este decât o magică trăire, conștientă și făuribilă în creație, dezvăluie taina și spune că el a rfi putut sta ascuns în acel mormânt, care obosit de așteptări se "sparge" și din tot launtru lui misterul se împrăstie pe cursul unui fluviu. Însă privirea, spune poetul: "...ne ține / la un capăt al ei, fructificați." Ceva ce nu se deosebește de mister se hrănește din interiorul lumii și se amestecă cu "îngerii copacilor și ai / celorlalte priveliști." Doar pentru Blaga gorunul sugera ființa care se unea prin moarte cu fiindul teluric al omului, pentru că eul lui cosmic se detașa și urca inițiat drumul spre înalt însă, la Nichita Stănescu "copacii ne văd pe noi, / iar nu noi pe ei", ceea ce sugerează lipsa de lumină a omului profan care trece pe drumul vieții fără să observe viața. Privirea este cea care devorează, alternează și distruge atunci când nu este controlată, scurtcircuitând energiile vieții și provocând "o gâră de ochi verzi", ridiculizează poetul existența ca atârând "de capătul unei priviri / care ne suge."

În sfârșit, cea de a cincea parte a acestei elegii, sugestiv intitulată Contemplare, reclădește armonia celor două părți ale perpetuării vieții: "Eu știam atât: că ea există, / deși văzul dinapoia frunzelor nici n-o vedea."

Din starea superioară de poet "recădeam în starea de om", spunea, meditănd profund asupra eului său, Nichita Stănescu, și încerca să contemple existența ca fapt real prin revenirea în trup, în durere și în mirare. Era o revenire la care mintea elevată, detașată și înălțată în voia ideii prin suflet, care oricând se putea ridica din trup, se reîntoarcea pierdută de sine, după ce contempla neștiutul, simțind durerea fiindului teluric: "că mă loveam / de propriul meu trup, cu durere, / mirându-mă foarte că-l am." Penultimul catren al contemplării celei de a treia elegii sugerează clipa revenirii în trup a substanței vii, poate o reîntrupare eminesciană a ideii ce călătorește și revine din

îndepărtatul timp într-un trup nou, însă cu totul schimbat și re trăit timpului în care a coborât în viața telurică: "Dar nu-mi puteam aminti nimic. / Doar atât – că am atins / pe Altceva, pe Altceva, pe Altunde", spune poetul-om a cărui nemurire este surprinsă de farisei: "care știindu-mă, m-au respins."

În cea de a patra elegie, după cum sugestiv ne transpune poetul într-o lume conturată de arhaic și echilibrată mottoului: Lupta dintre visceral și real pătrundem cu ochii deschiși în timpul Evului Mediu și-l simțim, ca și Nichita Stănescu, "retras în chiliile / roșii și albe ale sângelui meu." Globulele vieții, din substanța egoului teluric, se retrag "În catedrala cu pereți pulsând". Naturalismul suprealist, în viziunea poetului, anticipează mărturia cosmicului ca suflu divin al vieții omului, golind goliciunea fiindului și umplând-o cu timp. Pentru Nichita Stănescu timpul există prin trăirea omului, așa cum este și Evul Mediu, desfășurat pe sute de ani omenști ca mărturisitor al măsurării vieții telurice. El motivează trăirea în teluric ca o respingere din afară nu că nu ar fi putut coexista timpului, ci faptului că poetul-om are în timpul teluric un trup. Un trup ale cărui dureri sunt frământările, căutățile și suprasolicitarea gândirii: "propriul meu trup mă urăște, / ca să poată exista mai departe / mă urăște." Efectul urii este tocmai neputința trupului timpului teluric de a face față timpului detașării și ridicării: "Dar peste tot în mine sunt ruguri / în așteptare, / și ample, întunecoase procesiuni / cu o aură de durere." Rugul este focul mistuirii, durerea care frământă poetul cu toată neînțelegerea sensurilor vieții, dar și teama profanului care dorește să-l facă să nu audă geamătul neîntrerupt al durerii. Sensul repetării pronomelui personal "tu", din cel de al patrulea catren al părții a doua a celei de-a patra elegii, evidențiază faptul că poetul nu este singur și nici nu se dorește ca arta lui să rămână o umbră a vreunei firi, ci o dorință a creației divine de a învinge neputința prin creație. Poetul iubea totul și se dedica în totalitatea existentă a fiindului său formei de viață. Pentru el, omul era viziunea, splendoarea creației divine pe care o dorea pură ca propria-i dorință de a fi și trăia cu speranța timpului curățirii: "aprinderea rugurilor, așteptata, / prevestita, salvatoarea / aprinderea-a rugurilor." Rugul era inspirația curată și demnă a voinței imaginată ca trup al ideii ce-o așeza prin cuvinte în poezie. Mereu m-am simțit în vârtejul gândirii lui Nichita Stănescu și, în mișcarea continuă a tumultuoasei sale vieți telurice, pentru că el, și atunci când era printre noi trăia în lumea din care se desprinsese să ne simtă încercările, tăcut, cu părul răvășit de gânduri, privea și vorbea cu sine trăind tentația realului. Nu aparținuse cu nimic epocii roșii în care venise ca om, pentru că el era poet și mai presus de toate, după cum singur ne spune în cea de a cincea elegie: "N-am fost supărat niciodată pe mere / că sunt mere, pe frunze că sunt frunze / pe umbră că e umbră,

pe păsări că sunt păsări" (A cincea elegie, 2009:113) și era conștient că într-un timp va fi pedepsit pentru păcatul omului, iar toate acele elemente enumerate mai sus se vor supăra pe el și sentința va fi: "...condamnat pentru neștiință, / pentru plictiseală, pentru neliniște, / pentru nemișcare." Toate aceste sentințe sunt mărturie a faptului că omul este sfidător cu propriile elemente ale naturii care îi întrețin viața, dar îl și inspiră. El își sfidează propria umbră, partea nocturnă a sistemului lui existențial, mărturia ființării telurice și a continuării ca fapt de viață pe pământ. Nichita Stănescu nu s-a dorit un simplu trecător, el a simțit respirația, inspirația din nevăzut a celuilalt, trecător ca și el însă mult mai elevat și atras de momentele trăirii: "Stau în picioare cu capul descoperit, / încerc să descifrez ceea ce mi se cuvine / pentru ignoranță...", își spune la un moment dat și caută neimportantul lumesc și, oare ce ar putea ignora mai mult poetul-om decât vorbele goale ale profanului, singurele elemente telurice ce pot fi ignorate însă, poate el să trăiască ignorând ... nu, și aceasta îi va ucide binele existențial și îi va stinge treptat flacăra iluminării drumului pe pământ. Așteptarea va fi starea de fapt a lacrimilor care i se vor scurge, spun eu, la un moment dat, pentru că rănilor vorbelor profanului se vor adânci în cămarile inimii în care vor întâlni existentul divin, sufletul.

Suprerealismul lui Nichita Stănescu a făcut pe mulți dintre contemporanii lui, avizi de laude nemeritate și închinători marginali ai unui sistem grosier, să-i critice, ca niște mojici, nu creația, ci persoana, legându-se când de fizicul, când de supurațiile acneice nesemnificative. Neînțeleș, poetul declară, în cea de "A șasea elegie", că trăiește momente dificile în viața lui, la vârsta la care Iisus își pregătea tăcut și plin de dureri drumul spre înălțare, și spune: "Stau între doi idoli și nu pot s-a aleg / pe niciunul, stau / între doi idoli și plouă mărunț, / și nu pot să aleg pe niciunul / și-n așteptare-nlemnesc, / idoli-n ploaia mărunță." Cât adevăr, dacă ar fi să interpretăm că acei doi idoli ar putea fi cele două stări ale riturilor de trecere ale omului, viață și moarte, despre care Arnold van Gennep vorbește în lucrarea sa, ca de fapte normale de viață ale omului. Contopit parcă cu spiritul bacovian, Nichita Stănescu simte spiritul ploii: "Stau cu o lopată în mână, între două gropi, / și nu pot, în ploaia mărunță, / să aleg prima pe care voi astupa-o / cu pământul mușcat de ploaia mărunță." Gropile stănesciene sunt spațiile libere pe care creierul, într-o veghere a lui, le încarcă cu imagini reale într-o luptă cu tot ceea ce imaginarul creează și, în sfârșit, dă ca trăire în viața cu lumea și cu tot ritualul perceput: "Trăiesc în numele frunzelor, am nervuri, / schimb verdele pe galben și / mă las pierit de toamnă."

Va urma

Cronică la romanul „Insula cu mai multe anotimouri sau Călugărul Mihai” de Al.Florin Țene

Tudor Aureliu BUDICA

Romanul *Anotimpurile poetului sau Călugărul Mihai* reprezintă una dintre cele mai ambițioase construcții epice semnate de Al. Florin Țene, scriitor complex, recunoscut ca poet, prozator, eseist, critic literar, dramaturg și jurnalist. El este un Bildungsroman atipic, în care dezvoltarea eroului nu se măsoară în acumulări sociale sau profesionale, ci în înaintarea spirituală și morală.

Structura trilogiei (*Tinerețea poetului, Contradicția, Insula cu mai multe anotimpuri*) reflectă parcursul protagonistului Mircea Tănăsescu prin trei etape fundamentale: formarea, confruntarea și retragerea. Aceste „anotimpuri” nu reprezintă doar simple etape biografice, ci se transfigurează în momente de meditație existențială asupra destinului uman.

Prin utilizarea tehnicii intertextuale de tip „carte în carte” – inserții din texte proprii anterioare și din maxime filozofice – autorul construiește o țesătură narativă densă, un dialog al conștiințelor care amintește de Pascal și de tradiția stoică[1].

Un element esențial al romanului este accentul pus pe verticalitatea morală. Protagonistul refuză răzbunarea, se conduce după cumpătare și cultivă bunătatea chiar și atunci când este confruntat cu perfidia lumii. Astfel, el se apropie de idealul propus de Marcus Aurelius – „cea mai mare răzbunare este să nu te asemeni cu cel ce ți-a făcut rău”[2].

Totodată, fidelitatea protagonistului față de soția pierdută, iubită dincolo de moarte, transfigurează erosul în agape, iar retragerea sa monahală – în figura Călugărului Mihai – constituie o împlinire spirituală. Cartea se încheie sub semnul armoniei dintre artă, credință și destin, cu simbolismul

muzicii („Adio” din Traviata) ca punct final.

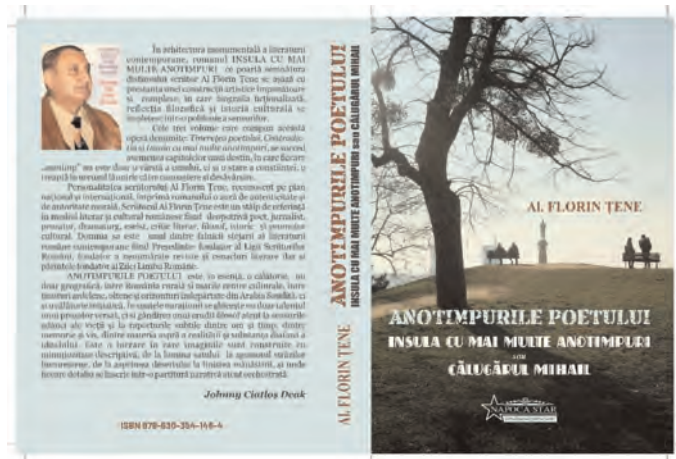

Pe lângă latura confesivă, romanul are valoare de document cultural. Itinerariul personajului – între satul ardelean, București, Oltenia și spații orientale – reflectă tensiunile dintre rural și urban, dintre tradiție și modernitate, dintre materialism și spiritualitate. În acest sens, romanul se apropie de scrierile lui Liviu Rebreanu sau Marin Preda, dar le depășește prin dimensiunea explicit moralizatoare și prin accentul pus pe devenirea spirituală.

Scris la vârsta de 83 de ani, romanul are valoarea unui testament literar și spiritual. Întrebarea finală – „când îți vei număra anotimpurile, vei putea spune că ai înflorit în fiecare dintre ele?” – constituie un apel direct către cititor, invitându-l la introspecție și la reevaluarea propriilor repere morale.

Anotimpurile poetului sau Călugărul Mihai este o operă de sinteză ce depășește granițele simplei confesiuni biografice. Ea se înscrie în tradiția romanului de formare, dar se distinge prin caracterul său profund reflexiv și spiritual, prin chemarea la introspecție și prin forța morală pe care o propune.

Romanul confirmă rolul lui Al. Florin Țene ca unul dintre marii scriitori români ai contemporaneității, un autor care și-a asumat misiunea de a lăsa posterității nu doar o operă literară, ci și un testament moral.

ANTOLOGIE LIRICĂ A POETILOR NECUNOSCUTI SAU VITAȚI

Gheorghe Constantin NISTOROIU

GHEORGHE CONSTANTIN NISTOROIU

*„Preoți ai lirei, propagatori ai
lirei, popor orpheian de vizionari și
de poeți!”*

(Dan Botta)

Dimensiunea lirică a afirmării, continuității, dăinuirii unui POET, constă în primul rând în harul în care și-a împodobit POEZIA – MIREASĂ pentru Mirele cititor, cunoscător, iubitor de FRUMOS!

Valoarea, iureșul, ecoul, cromatica și forța poeziei trebuie să străbată stânca mediocrității, trebuie să sape roca care a împietrit inimile celor preocupați doar de ei, pentru a seduce, pentru a se prelinge ca o sublimă cântare, ca o muzică simfonică, populară ori liturgică.

Fără îndoială fenomenul POETULUI o dă esența: prezența de spirit a POEZIEI dar în balanța celebrității, posterității trebuie să atârne și un număr de poezii alese.

Aproape, întotdeauna se întâmplă ca orice Operă cu adevărat valoroasă să provoace reacții diferite, păreri controversate, poziții opuse, în funcție de cei care le gustă sau le înghit la meniul zilei, nu la popota adevăraților scriitori-poeți, ci la cantina proletcultistă a partidului...

PETRU CERCEL (aug.1583-apr.1585)

Anul nașterii Prințului a fost se pare 1545 ori 1541, ca fiu al Voievodului Pătrașcu cel Bun. Odorul valah, născut în porfira Ortodoxiei dacoromâne a fost cel mai de seamă Prinț al Renașterii, RENAȘTERE ce a întronizat un veac de suveranitate a POEZIEI, un veac de aristocrație intelectuală, un secol în care înflorea un veac de grație și de libertate, un secol de Artă în care umanismul apusean se dezgolea de frumusețea sufletului, cea a spiritului religios răsăritean.

Principele Petru Cercele era înalt de statură și frumos, „bel principe amabile et gratioso,” cucerea interlocutorii aristocrați prin magia ochilor săi, ochii Basarabilor, ochii fratelui Mihai ce urma să devină

Viteazul, acele diamante strălucitoare care au fascinat Istoria vremii sale.

Numele i l-a dat perla-cercel purtat în ureche după moda franceză.

Petru Cercele era înzestrat cu multe daruri, un mare poliglot, elocvență din care risipea marea sa cultură și conștiință religioasă prin care se reflecta stirpea sa de Voevod și Zorii poetului. Dincolo de bogăția culturii, de ispita frumosului, de harul primit, grăia glasul pământului natal. „Fiindcă lucrarea unui creator de artă, mărturisirea Dan Botta, – aibe el conștiința frumosului universal, crează în generalitatea absolută a ideii – relevă de la stilul pământului său.” (Dan Botta, Petru Cercele, Voievodul umanist, în Limite și Alte Eșuri, Ed. Crater, București-1996)

Imnul către Dumnezeu este înveșmântat în staiul autohton, cu smerenie și evlavie ortodoxă.

„Tu che con tante braccia aperte a noi/ Ancor ti mostri mansueto e pio/ Per dar eterno ben ne i regni tuoi/ Ascolta padre l-humil priego mio/ Che supplice e divoto a te ne vegno,/ A te che ti festi huom per far me dio.// Fammi, Signor, della tua gratia degno/ Non mi punir secondo i falli miei/ Che hanno di remision passato il segno./ Pater peccavi, misere mei,/ Inflamma il cor, lo spirito et l-alma mia/ E piacciti ch-io venga ove tu sei/ Tu che sei vita, veritate et via/ Fammi conoscer che quanto nel mondo/ Di bene avro, per tua bonta sol fia.// Se felice saro, ricco et giocondo/ Di stato et di tesoro, fa ch-in servitio/ Tuo possa usarlo con timor profondo.”

„Tu care atâtea brațe întinzi spre noi/ și încă te arăți duios și blând/ dăruind un bine pururi în domniile tale./ Ascultă, Părinte, umila ruga mea/ care închinător, evlavios la tine vin/ la tine care te-ai durat om, spre a mă face zeu.// Fă-mă, Doamne, demn de mila ta,/ nu-mi măsura pedeapsa după grele păcate,/ cari au trecut de marginea iertării./ Părinte, sunt mișel,/ îndură-te de mine, aprinde inima, mintea și sufletul meu,/ și îngăduie-mi să vin unde te afli./ Tu, care ești viața, adevărul și cărarea,/ fă-mă să știu că ceea ce pe lume bine-mi va fi,/ prin mila ta singură se face.// De fi-voi fericit, bogat, plăcut,/ în stări și averi, fă ca-n robia ta/ să le folosesc cu teamă adâncă.” (Dan Botta, Petru Cercele, voievodul umanist, România Literară, 2 Septembrie 1933)

Poezia Voievodului valah are grația unui mare ctitor, a unei grande Biserici, iar slova, care ne fascinează îi dă la rândul ei măiestria picturii bizantine, închipuindu-l pe Domnul Țării Românești, în lungile și auritele sale straie regale-bizantine, purtând în mâinii, **ctitoria sa lirică – ofranda poeziei sale**, atât de plăcută Mântuitorului Hristos – Împăratul-Poet al Vieții veșnice.

În cea de-a doua variantă Poemul, încrustat ca o ctitorie vlaho-celestă, se așează mai princiar, mai

românește, în el oglindindu-se deopotrivă Sanzio Raffaello și Nicolae Grigorescu.

„**Pater peccavi, miserere mei/ Infiamma-mi il coro lo spirito e l-alma mia/ E piacciati ch-in venga ove tu sia.**” - / Mișel ce sunt, îndură-te de mine/ Aprinde-mi mintea, inima, mirarea/ Și-ajută-mă să pot veni la tine.

„Doamne peste Tărie și Genună,/ Tu ce durat-ai cer, pământ și mare/ Pe înger de lumini, pe om de hrană,/ Tu dintr-o feciorie, întrupare/ Luatu-ți-ai doar pentru noi, Părinte,/ Și naștere, și moarte, și-nviere.// Tu cel care din sângele-ți fierbinte/ deschis-ai cerul, slăvile, și-apoi/ Pe diavol l-ai legat, mișel de minte/ Tu care-atâtea brațe-ntinzi spre noi,/ Și te arăți milos și blând mereu/ Spre-a-mpărăți în lume bunuri noi,/ Ascultă, Doamne, tristul plâns al meu/ Când rugător, evlavios te chem/ Tu, care om ai fost ca să fiu zeu...// Fă-mă de îndurarea ta mai demn/ Nu-mi cerceta păcatele prea pline/ Care-au trecut al iertăciunii semn,/ Mișel ce sunt, îndură-te de mine/ Aprinde-mi mintea, inima, mirarea/ Și-ajută-mă să pot veni la tine.// Tu ești viața, slava și cărarea,/ Învață-mă că pe a lumii stâncă/ Orice belșug în tine și-are zarea./ De voi fi fericit, plăcut și încă/ Cu stare și comori, fă ca-n robia/ Ta să petrec, cu team-adâncă.”

Prin **Poezie și Cântec/ Cântare**, ne înălțăm spiritual, pogorându-ne serafic la izvoare. Ele s-au pogorât din Ceruri și s-au prelins pe Pământul acesta frate cu poetul, cu artistul, cu sacerdotul!

Thracia – Dacia Mare – Dacoromânia este PATRIA primordială prin excelență a MUZELOR!

„Preoți ai lirei, propagatori ai lirei, popor orpheian de vizionari și de poeți, cum aș putea numi oare mai bine această mladă a Thraciei?” (Dan Botta, Poezie și Cântec, în Scrieri, vol. IV, Eseuri, Editura pentru Literatură, București-1996)

Poezia **Rugăciune** este un Îndreptar de mărturisire curată și de iertare adâncă și un **Imn de slavă** adus Creatorului, pogorându-L din sacerdoțiul de PĂRINTE al Creației în familiarul valah, **TATĂ**, și LOGOSULUI înomenit, pentru răscumpărarea omului teofor-hristofor-duhofor-mariofor, prin Jertfa pe Cruce, prin Învieră întru HRISTOS întru NEMURIRE!

RUGĂCIUNE - „Stăpâne Domn pe-adânc și pe văzduhuri,/ Tu, ce-ai făcut pământ și cer și mare,/ Pe om din lut și nevăzute duhuri;/ Tu, care din fecioară întrupare/ Ai vrut să iei, Părinte preaputernic,/ Ca să-nviezi și să ne dai iertare;/ Tu, ce vărsându-și sângele cucernic/ Ai sfărâmat a iadului tărie/ Și l-ai legat pe diavolul nemernic;/ Tu, ce-ai deschis a ta împărăție/ Și blând te-arăți și milostiv cu mine,/ Spre-a-mi face raiul veșnică moșie;/ Ascultă, Tată, ruga mea ce vine/ La tine arzătoare și plecată,/ Tu, ce-ai fost om ca să mă-nalț la tine,/ Cum voi plăti, stăpânul meu, vreodată/ Atâtea bunuri mie hărăzite,/ Și ce-aș putea să-ți juruiesc răsplată?

Mă-mbelșugași cu daruri nesfârșite,/ Fiind nevrednic

eu, și cu-ndurare/ M-ajută mereu, mă-ndrepti din căi greșite.// Tu nu pui preț pe-averii sau pe odoare,/ Pe perle, nici pe pietre nestemate,/ Căci tot ce e, e-al tău, stăpâne mare./ De tine-au fost făcute-n lume toate./ Și omul mârșav nici c-un pai subțire/ Să se fâlească-a fi al său nu poate/ Cu o bătaie d-aripi, cu-o privire/ Chivernisești și-ndrepti orice făptură,/ Și cerul și tărâmul de sub fire./ Plăcute-altfel de jertfe nu-ți mai fură,/ Alt dor decât o inimă curată/ Și închinată ție cu căldură,/ Și toți să te mărturisească **Tată**,/ Drept Domn al Țării Sfinte, care/ L-a înecat pe Faraon odată.

Tu vrei doar faptă bună și-nchinare/ Și toți să te slujim, căci știi în minte/ Și-n inimă ce-ascunde fiecare./ E mică plata ce ne ceri, Părinte./ Și s-o-mplinim pe toată cu dreptate./ Dar tot ne vei moșteni ai slavei sfinte./ Prea multă dragoste și bunătate/ Arăți spre noi, căci cu nesocotire/ O prețuim, și numai cu păcate/ Răspundem la a ta milostivire/ Și-al tău județ, cu care plin de fală/ Călăuzești cu bine-ntreaga fire.

Cu multă neștiință și greșeală/ Noi ne trudim să-ți dăm în închinare/ O inimă plecată cu sfială,/ Dar, bieți de noi, greșim fără-ncetare/ În fața ta, puternice-mpărate,/ Și-ți risipim averea-n desfătare./ Pân-ce Ursitele nenduplecate/ Vor rupe-al anilor mei fir subțire,/ Îmi iartă, Doamne, grelele păcate/ Și-atât de mare ai milostivire/ Spre mine, sluga ta cea vinovată,/ Ca să trăiesc cu tine-n nemurire.

Și fă-mă, Doamne, vrednic de răsplată,/ Nu-mi da pedeapsă după-a mele vine,/ Ce trec măsura ce-ar fi fost iertată./ Greșit-am, Tată, milă ai de mine,/ Aprinde-mi sufletul și mă învață,/ Și fă să vin alături de tine./ Tu, ce ești cale, adevăr și viață./ Știu că tot binele ce va să-mi vie/ Mi-l va trimite sfânta ta povață./ Ferice de voi fi-n bogăție/ De stare și avere, dă-mi putere/ Cu spaimă mare să ți-o achit tot ție.

Iar caznă când avea-voi și durere,/ Să fiu ca lov cu strașnică răbdare/ Și să-ți slujesc statornic îți voi cere./ Orice ți-e voia, Împărate mare,/ Nespun de mult mă bucură și-mi place,/ De-ar fi spre bine sau spre grea-ncercare./ Mi-e gândul doar la slujba ce voi face/ Măriei – Tale tot mereu, căci ție/ Cel ce-ți slujește va trăi în pace/ Și va zbura la cer cu bucurie.” (Antologia Poeziei Religioase Românești, Ed. Albatros, București, 1992)

Viersul armonios al versului Voievodului Petru Cercel, răsfărânge o eflorescență a spiritului valah, ca un sunet cosmic în marea de muzică a omenirii!

Și dacă acesta este darul sfânt al unui Domn valah fără pereche lăsat spre mărturie a anilor 1580, oare care este înțelesul tăinurii lui față de românii știutori de carte, care au admis fără a încerca să cerceteze adevărul, că nu am avut slovă scrisă decât atunci când ne-au lăsat alții să învățăm a scrie ?!

Tuturor iubitorilor de poezie, cântare și frumos!

POEZII

Liliana BADEA-CÂRSTEA

Copacul albastru

A mai căzut o frunză din pomul meu
albastru

Și ramul vechi se-apeacă cu gândul
tremurat.

Sunt multe zile-n urmă și multe
anotimpuri

Trecute prin coroana albită peste
veac.

Mai are frunze încă, dar fără
încetare

Foșnește crângul verde în zare, fără
vânt.

El stă deoparte, singur, tăcută
așteptare,

Cu rădăcina-nfiptă puternic, în
pământ.

Au fost furtuni prin veacuri;
viornite și geruri

L-au biciuit prin vremuri demult și
mai acum.

El stă fără clintire și brațele spre
ceruri

Înalță cu credința iubirii de pământ.

În ramul lui puternic, copacul meu
albastru

Unește cer și mare, văzduhul, lutul
sfânt.

În frunza-acum căzută așteaptă
gândul veșnic

Ce-l cheamă peste timpuri de sus și
din adânc.

Măturătorii

Se-aude-n stradă hârșăitul
Măturătorilor de frunze,
De praf, de cărți și foi împrăștiate,
Ce vin în fiecare noapte
S-adune de prin colțuri pânze,
Să nu le-atingă cu lumina, răsăritul.

Cu murmure și zgomote de cioburi
Se-apropie, se-aud în colțul străzii,
Îi latră-un câine dintr-o curte,
Sporovăiesc și vrute și nevrute,
Se-ndepărtează în puterea nopții
Până ce nu se mai aud și se
transformă-n umbre.

Și-apoi se lasă iar liniște-adâncă
Peste alea fermecată,
Vântul se furișează printre ramuri
Cu foșnete ce se revarsă-n valuri
Peste fereastra-ntunecată,
Pe frunza ce un tei aruncă.

Se-aud încet măturătorii jos în
stradă.

Cu-n iz de vechi și-un nor de
amintire blândă.

Ridică colbul vechi spre steaua
tremurândă

Ce-n jos privește fără să ne vadă...

E doar un vis cândva pierdut în
umbră

Cu note tremurate-n grabă.

O muzică ce vine peste noi cu praful,

Nisip de stele și de Soare,

Se cerne peste zarea adormită

Și ne dă vise minunate-n noapte.

Vise de-argint și diamante

În sufletele pline de culoare... și de
șoaapte

Durere albă

Mi-au vărui peretele alb
Pe care păstram
Urma albă
A tabloului vechi
Pe care l-au dat jos
Și l-au vândut. Sau l-au aruncat !

.....
Văd și acum pe albul imaculat
Urma inexistentă
A portretului vechi.
Și îmi este și mai dor de el !

Înghet

O frunză ruginie
Îmi spune că e toamnă.
Mă bucur că se coc strugurii
Și merele
Și toate fructele.
Și tot rodul este al meu.

Dar totul îngheață
Alb și nemișcat
Și nu mai rămâne nimic altceva
Decât sufletul rece,
Împăcat.

Trecere

Mă strigă umbra de peste drum
Și-mi spune povestea ei tristă și
mută.

A fost o rază ce a apus... un fum...

A fost o părere atât de scurtă.

Mă doare fiercare poveste

Ce a venit cu un vis,

Cu o speranță, în lume.

O flacără plâpândă, timidă,

Pălpind în rău și în bine.

A ars în întuneric și în lumină,

O adiere singură,

Ce a trecut fără zgomot, din vreme,
În umbră.

ANCA SÎRGHIE - UN REMARCABIL STUDIU DE ISTORIE LITERARĂ

Dorin NĂDRĂU

„Lucian Blaga - profesor și mentor” este titlul unui admirabil volum apărut recent la Editura Junimea, semnat de universitara Anca Sîrghie, un op incluzând elemente inedite consemnate ca urmare a unei susținute investigații, privind un fragment controversat al activității creatoare a inegalabilului Lucian Blaga. Studiul completează în mod strălucit corpusul biografic al prolificului filosof prin cercetarea analitică a unui domeniu insuficient elucidat vizând activitatea didactică și cea de mentor.

Merită semnalat de la început că însuși startul demersului autoarei a fost neîndoielnic inedit: declanșarea originalului proces de recuperare a fost energic susținută de consultarea unui caiet de notițe al unei doamne apropiate profesorului, Felicia Ionașiu, caiet conținând 33 cursuri de Filosofia culturii, susținute de Lucian Blaga, notate cu un scris citeț și ordonat pe aproape 200 de pagini.

O sumară privire asupra conținutului cărții relevă o structură complexă: o bine încheiată prefață semnată de Eugeniu Nistor, punctând succint momente din evoluția destinului creator al scriitorului și filosofului din Lancrăm, intitulată „Câteva tușe și caligrafieri despre profesorul Lucian Blaga”; Nota autoarei asupra ediției; 14 capitole, urmărind cu rigurozitate și evidentă pasiune parcursul universitarului în cele două ipostaze, respectiv, de profesor și de mentor; Anexe și Bibliografie selectivă.

Lucrarea oferă beneficiul unor interesante și benefice excursuri care dau lecturii posibilitatea parcurgerii cu ușurință a cuprinsului, asigurând o lectură agreabilă și chiar captivantă.

Motivată de constatarea că dintre toate domeniile în care Lucian Blaga s-a manifestat, activitatea sa didactică a fost cel mai puțin cercetată, fiind mai mult menționată decât analizată documentat, autoarea antamează examinarea prin scoaterea în evidență a „filonului profesoratului” observată în biografia scriitorului. Profesoratul a survenit în periplul biografic al lui Blaga atunci când acesta ajunsese la maturitate, atât ca poet și dramaturg, cât și ca filosof care își formula sistemul original de gândire. O observație pertinentă, demnă de luat în seamă, este faptul că în realitate, „rădăcina unui

proiect profesoral trebuie căutată în copilăria petrecută într-o familie de preot luminat din Lancrăm, Isidor Blaga (1851-1908), familie în care dragostea de carte era legică” (p. 38).

Un rezumat al istoriei universității clujene conchide: „Universitatea din Cluj era cea mai importantă realizare după Marea Unire. Ea a luat în 1927 numele «Regele Ferdinand» păstrat până târziu, la schimbarea regimului politic în 1948, când i s-a schimbat denumirea în Universitatea «Victor Babeș», iar din 1959 a primit denumirea sa actuală, respectiv Universitatea «Babeș-Bolyai»” (p. 55-56).

O secțiune palpitantă a cărții dezvăluie incredibilele opreliști de care se izbește Lucian Blaga în dorința sa de a accede la un post la universitatea clujeană însemnând tergiversări, periculoase jocuri de culise, aranjamente nefaste. „În mod evident, obținerea postului didactic de la Universitatea din Cluj se dovedea a fi pentru academicianul Blaga o funcție râvnită cu ardoare” (p. 81). După o anevoioasă procedură, candidatura lui Blaga a obținut aprobarea unanimă a Senatului universitar. La 9 aprilie 1938, a fost publicat Decretul Lege nr. 1945, purtând semnătura Regelui Carol al II-lea, prin care Blaga era numit „prin chemare, profesor titular” la catedra de Filosofia culturii de la Facultatea de Filosofie și Litere din Cluj, calitate pe care și-o va exercita cu începere de la 1 octombrie 1938. La 1 aprilie 1938, debuta activitatea diplomatică a lui Blaga la Lisabona, ministrul plenipotențiar fiind primit cu căldură chiar la ceremonia prezentării scrisorilor de acreditare. El își va îndeplini această misiune, deloc facilă din cauza lipsei de personal, până la 31 martie 1939, publicațiile portugheze întrecându-se în a-l lăuda. La 2 mai 1938, Facultatea de Litere și Filosofie din Cluj expediază la Lisabona o copie a deciziei ministerului, însoțită de un formular pe care Blaga urma să-l completeze cu programa cursurilor și seminariilor ce urmau să fie susținute. Demersurile formale își continuau cursul.

Cu multă abilitate, autoarea lucrării sintetizează considerația de care se bucura Blaga în rândurile studenției la începutul activității sale didactice, citând aprecierile emoționante ale unui student participant la cursul inaugural, Ovidiu Drimba (viitorul celebru profesor universitar): „Pentru noi, tinerii, Lucian Blaga era de mult un mit. Se născuse sub o zodie fericită. Premiul Academiei chiar de la primul său volum de versuri; atașat, secretar, consilier de presă, timp de 14 ani al ambasadelor noastre din Varșovia, Praga, Viena, Berna; la vârsta de 40 de ani ales membru al Academiei Române; locul pe care îl ocupa fusese creat special pentru Blaga; iar răspunsul la discursul său de recepție l-a citit chiar Regele. Apoi ministru plenipotențiar în Portugalia, apoi o catedră universitară creată special pentru el... Distincții pe măsura unei asemenea personalități!” (p. 108-109).

Lucian Blaga a ținut la 17 noiembrie 1939 discursul inaugural „Despre plenitudinea istorică” într-o atmosferă

de mare interes, emoția participanților la eveniment atingând cote maxime. Conferențiind, el s-a adresat publicului în cea mai simplă formă posibilă, citind liniștit textul prelegerii, decelând conceptele puse în discuție. Profesoratul lui Blaga începea și visul său de a exercita o activitate didactică la catedra mult dorită s-a împlinit.

Lucian Blaga și-a desfășurat activitatea profesorală de-a lungul unui deceniu: la Cluj între anii 1939-1940, la Sibiu între 1940-1945 și la Cluj între anii 1946-1948. Într-o secțiune bine informată din carte, se evocă perioada de refugiu a Universității „Regele Ferdinand” la Sibiu, după Dictatul de la Viena din 30 august 1940, autoarea prezentând posibilele criterii care au condus la alegerea ca gazdă a orașului de pe malurile Cibinului. În cei 5 ani cât a adăpostit universitatea clujeană, au sosit la Sibiu profesori renumiți, unii chiar cunoscuți pe plan internațional: Lucian Blaga, Ioan Lupaș, Emil Racoviță, Sextil Pușcariu, Emil Hațieganu, Victor Papilian, Camil Negrea, Silviu Dragomir, Constantin Daicoviciu, Alexe Procopovici ș.a. Se relevă, de asemenea, ce a însemnat refugiul la Sibiu pentru Lucian Blaga, potrivit lui Gheorghe Pavelescu: „o muncă titanică, de mii și mii de pagini, de aproximativ 20 de volume, care au fost scrise, rescrise sau cel puțin revăzute pentru tipar”. (p. 145).

Nu lipsită de interes este rememorarea „ritualurilor didactice și a performanțelor publicistice” din perioada profesoratului, în care Blaga se manifesta ca un adevărat inițiator spiritual. Având o mentalitate originală, el nu considera că responsabilitatea sa didactică lua sfârșit odată cu rostirea ultimului cuvânt din cursul predat studenților, ci profesorul răspundea cu răbdare fiecărei întrebări puse de cei care îi ascultau prelegerile. Chiar și dincolo de cursurile universitare predate studenților, Blaga nu pregeta să stabilească relații cu tinerele generații de filosofi, uneori chiar în situații conjuncturale.

Trecerea în revistă a conferințelor publice și prezența la cene studențești ca forme ale mentoratului blagian sunt prezentate adecvat, remarcându-se că prezența publică a universitarului Blaga era întotdeauna așteptată cu viu interes atât în țară, cât și în străinătate. Este, de asemenea, subliniată implicarea filosofului în activitatea celebrului Cerc Literar de la Sibiu, fără îndoială, un excelent laborator literar.

„Atmosfera de emulație pe care profesorul Blaga a creat-o în jurul său în Facultatea de Litere și Filosofie s-a concretizat în plan imediat prin tinerii absolvenți care râvneau să devină asistenții magistrului” (p. 173) menționează Anca Sîrghie, între aceștia fiind „sclipitorul” Radu Stanca și I. D. Sîrbu, „inteligent și spiritual”. Oportune sunt referirile mai detaliate, scurte biografii, ale asistenților Zevedei Barbu, Ovidiu Drimba și I. D. Sîrbu.

Partea cea mai tulburătoare din biografia marelui gânditor și filosof este readusă în conștiință în capitolul „Lucian Blaga față în față cu ideologia marxistă”, autoarea subliniind fără echivoc: „Ceea ce se petrecea atunci nu era o «retragere din istorie», ci o eliminare violentă, fără drept

de apel. Blaga era boicotat de comuniști, ca fenomen care trebuia să-l descumpănească, așa cum era obligat să treacă printre săbii caudine la o răscruce politică cum nu mai întâlnise” (p. 192). În acest context, consider nimerită redarea constatării elocvente a prefațatorului cărții, Eugeniu Nistor: „Înainte cu doar cinci ani de trecerea sa la cele veșnice, Lucian Blaga era, în mod oficial: filosof interzis, scriitor cu interdicție de semnătură, academician scos din Academie, profesor pus pe tușă, cercetător în filosofie repudiat și, pe deasupra, un om aflat sub cea mai cruntă prigoană, cu un dosar de urmărire deschis pe numele său de Direcția regională Cluj a Securității Statului!” (p. 24).

În ciuda condițiilor vitrege în care și-a desfășurat activitatea, mentoratul lui Lucian Blaga a dat roade târzii, dar durabile, amintind că s-au remarcat personalități complexe: Radu Stanca, Ion Negoitescu, Ovidiu Cotruș, Eugen Todoran, Cornel Regman, Nicolae Balotă, I. D. Sîrbu, Ioanichie Olteanu, Eta Boeriu, Wolf Aichelburg, Radu Enescu, Deliu Petroiu, Titus Mocanu. Activitatea de catedră a fost doar una dintre formele mentoratului, care s-a concretizat și prin îndrumarea lucrărilor științifice de absolvire a studenților săi și prin temele de doctorat prelucrate cu doctoranzii săi.

Socotind importante filele unui curs de Filosofia culturii, exact așa cum a fost el recepționat de studenții lui Blaga de la Sibiu, Anca Sîrghie revine spre finalul volumului cu câteva precizări despre autoarea caietului de notițe: „Felicia Ionașiu nu era doar studenta așezată cuminte în sala de curs, unde sorbea cuvintele profesorului, notând uneori și gesturile sau modul cum își pronunța Blaga discursul universitar, ci și o apropiată din anturajul poetului, chiar una care realiza valoarea excepțională a marelui creator; căruia îi citea versurile, piesele de teatru și volumele de filosofie publicate de-a lungul anilor. Așadar, Felicia Ionașiu era un receptor complet al creației bliagene” (p. 230).

Parcurgând notările, concluzia care se desprinde limpede este afirmată cu convingere: „Caietul de notițe înverdat dovedește ineluctabil că Blaga își prezintă conceptele - axă ale cugetării sale în mod explicit studenților lui, mulțumit să le transmită ideile esențiale ale sistemului său filosofic, pivotând pe conceptul de stil, pe care îl ridică la rangul de element definitoriu al culturii înseși” (p. 237).

În fine, Anexele („Cursul de Filosofia culturii susținut de Lucian Blaga”, „De vorbă cu Ovidiu Drimba: Et in Italia ego”, „Marginalii la o metodă a sintetizării”, „O retrospectivă în imagini”) și Bibliografia selectivă întregesc cum nu se poate mai potrivit un volum de istorie literară de o reală valoare documentară pe care universitară Anca Sîrghie, recunoscută ca o exegetă a marelui scriitor și filosof, o consacră printr-un admirabil demers academic dedicat ilustrei personalități a lui Lucian Blaga.

CĂUTÂND PRIN BIBLIOTECĂ

Melania RUSU CARAGIOIU

În cartea sa, Jean Francois Six, carte apărută în Franța în 1962, după toate regulile apostolice, precum se subliniază, și care poartă titlul „Viața lui Charles de Foucauld”, autorul, Inalt Prelat, ne dă câteva îndemnuri de viață. Acel viconte, Charles de Foucauld, unul din personajele ilustre care i-a speriat pe cei din jur prin imensitatea bogăției lui pe care nu reușea să o risipească, din convingeri religioase, a renunțat la tot ce avea și s-a retras pentru o viață de ascet în Sahara, în anul 1886. De acolo, trăind o viață de renunțări și de apostolat, pe care el și-o dorea cât mai apropiată de viața lui Iisus, căutând să imprime în sufletul celor care îl contactau, tot ce putea să le deschidă simțirea și mintea, spre credință și progres. Viconte Charles de Foucauld, devenit Fratele Charles, ne-a transmis prin bogata sa corespondență personală și prin mărturiile scrise de biografii săi, sfaturi părintești demne de urmat pentru împlinirea unei vieți fericite. Iată câteva din multele sale percepțe:

- Înconju-rați-vă de oameni bravi.
- Nu păstrați în anturajul vostru oameni de nimica.
- Trăiește din puțin, fă-te mic.
- Singur Dumnezeu este mare.
- Cel care se crede mare, sau care încearcă să fie mare, nu îl cunoaște pe Dumnezeu.
- Prima datorie este să îl iubim pe Dumnezeu, din toată inima, mai presus de orice lucru și a doua, să-i iubești pe toți oamenii ca pe tine însu-ți. Această dragoste de aproapele înseamnă fraternitate, egalitate, libertate (democrația în termenii noștri actuali).
- Nu cere și nu accepta cadouri. Cerând cadouri prietenilor, îi împovărezi. Acceptând cadoul devini aservit, și uneori canaliilor.
- Plătește-ți datoriile și nu mai fă altele. Nu împrumuta de la prieten, pentucă îi împovărezi, fiindu-le greu să te refuze. Nu împrumuta nici de la necunoscuți, fiindcă devii sclavul lor.
- Nu fă cadouri și nu oferi ospitalitate, decât aceluia în caz de dificultate de bani, sau datorii. Fii atent să nu-ți ceară ospitalitate canaliile. Uneori cadoul pe care îl faci arată că ești vulnerabil.
- Ca șef, diminuează numărul celor asupriți (pe vremea aceea a sclavilor). Diminuează numărul bandelor de oameni ne buni de nimica. Aceia doar consumă și te pot umple și de ridicol.
- În orice afaceri, cât de grave, când te destăinuie, sau ceri un sfat, nu arunca nici măcar o umbră cât de mică, de

minciună. Ia-ți un confident de încredere și de calitate, care te poate ajuta printr-un sfat bun.

- Să nu minți niciodată. Minciuna contravine celor zece comandamente ale lui Dumnezeu, căci Dumnezeu este adevărul.

- Umblă cu prieteni de calitate, fiindcă ești judecat după caracterul și apucăturile lor.

- Nu lăuda o persoană fățiș, aceea putând gândi că ai vreun interes ascuns de faci aceasta, și că inclini să recunoști cât ești de umil față de ea.

- Nu fi încet, leneș, și nu trage de timp.

Mai adaug o cugetare de la mine, Melania, personal, pentru copiii și tineretul pentru care eu scriu.

După literatura engleză de psihopedagogie, de la vârsta de 13 ani un tânăr, în mod automat începe să-și facă autoeducația, devenind în același timp un individ cu personalitate și responsabil în comportamentul său. Pedagogii de astăzi afirmă că limita de vârstă pentru discernământ s-a îmbunătățit, în sensul că dezvoltarea psihică este acuma mult influențată de dezvoltarea și progresul tuturor factorilor din infrastructura și suprastructura din jurul nostru, care au determinat o evoluție mai rapidă a individului, nu de la o vârstă de 13 ani, ci diferențiat, de la una mult mai fragedă.

Despre autoeducație, aceasta spus puțin mai detaliat, înseamnă că un copil ajuns la vârsta pubertatii, observând felul, uneori defectuos în care a fost educat până atunci, să corijeze în comportamentul său acele tare, neajunsuri, defecte, pe care n le observă și care nu-i plac. Iar dacă am fost cu grijă educat, să progrez și de aici încolo, tot mai accentuat, spre o perfecțiune prin care să devenim și mai folositor și mai important ca individ. Cui să devenim noi, cu toții, folositori? Răspunsul îl știm: Lui Dumnezeu (Puterea universală), societății, familiei și nouă înși-ne! Deci, nu vād de ce sunt acuzați și incriminați, într-una, doar părinții și dascălii. Așa cum un copil, la pubertate, poate percepe și acumula o multitudine de noțiuni, care îl vor forma ca om, el trebuie să învețe singur, de la această vârstă, să deosebească binele de rău. Iar dacă, din fericire, i se mai dau sfaturi utile, el nu ar trebui să își închidă urechea și nici să riposteze agresiv, verbal sau chiar fizic.

„Ados”-ul în devenire, trebuie să își imprime bine în memorie, că agresiunea verbală și fizică este pedepsită de opinia publică și de lege, în lumea civilizată, lume în care trăim și de care nu ne putem desprinde, doar pentru motivul că o ignorăm, printr-un simplu „nu-mi pasă”! Mi-ar face plăcere să îmi răspundeți, mai ales prin exemple de cazuri, și să le dați la lumină pe blog-ul meu. Mel Camelincitant.

Semnează Melania,

(care recomandă adolescenților în devenire, să citească mult și să scrie lucruri frumoase pe net)

George ROCA prezintă:

RUSALIILE

George ROCA

Continuare din numărul trecut

„Ielele”

Se referă la un tip de creatură mitică feminină din folclorul românesc, similară nimfelor sau zânelor. Asemănătoare cu *nimfe, naiade și driade* întâlnite în mitologia greacă. Sunt adesea descrise ca ființe frumoase, seducătoare și puternice, asociate cu păduri, râuri și alte peisaje naturale. Ielele sunt cunoscute pentru dansurile lor fermecătoare sub lumina lunii, uneori goale, și pentru capacitatea lor de a-i vrăji pe cei care le întâlnesc.

Iată o privire mai detaliată:

Aspect: *Sunt de obicei reprezentate ca eterice și atrăgătoare, cu păr lung și liber, ochi radianți și piele albă. Sunt adesea văzute purtând rochii albe sau translucide, împodobite cu flori și bijuterii.*

Abilități: *Ielele posedă puteri magice, inclusiv capacitatea de a controla vremea și de a vrăji oamenii cu frumusețea și dansurile lor captivante.*

Habitate: *Se crede că locuiesc în zone naturale izolate, cum ar fi pădurile, râurile și munții.*

Comportament: *Sunt cunoscute pentru dansurile lor nocturne, adesea executate în cercuri, care pot lăsa pământul pârjolit sau cu o creștere neobișnuită a plantelor. Cei care le sunt martori la dansurile lor pot fi fascinați și chiar înnebuniți.*

Relația cu natura: *Ielele sunt adesea văzute ca protectori ai naturii, dar și ca ființe capricioase și periculoase. Pot fi atât atrăgătoare, cât și răzbunătoare.*

Ielele sunt o figură proeminentă în folclorul românesc, inspirând numeroase povești, cântece și reprezentări artistice.

„Călușarii”

România este prezentă pe Lista Patrimoniului Cultural Imaterial al Umanității UNESCO cu Ritualul Călușului (inclus la 25 noiembrie 2005[8]), Doina (2 octombrie 2009), Ceramica de Horezu (3-7 decembrie 2012), Scoarțele Oltenesti (1 decembrie 2016), Cămașa cu altiță (1 decembrie 2022).

Călușarii reprezintă participanții la dansul Călușului, dans tradițional românesc, prezent în timpurile vechi atât în Moldova, Oltenia cât și în Transilvania.

Generalități: În mod tradițional, dansul se execută în săptămâna dinaintea Rusaliilor, și are scop cathartic (tămăduitor), însă există documente istorice care atestă practicarea dansului și cu alte ocazii, de exemplu, dansul executat de soldații lui Mihai Viteazul, „călușerii”, ce se aflau sub conducerea căpitanului Baba Novac, în cadrul sărbătorii date de Sigismund Bathory în 1599, la Piatra Caprei, lângă Alba Iulia.

Călușul este un obicei românesc practicat în perioada numită popular Rusalii, mai exact în cele nouă zile dintre sărbătoarea ortodoxă de Înălțare și cea numită Rusalii. Tradiții similare există pe toată întinderea europeană a fostului Imperiu Roman, de la Dansul Maurului în Britania sau Ciomăgașii (Pauliteiros) în Portugalia.

Originea acestui obicei este subiectul multor discuții și nu s-a ajuns la o concluzie clară. Tudor Pamfile spune că nu se poate stabili o origine clară a acestei tradiții (Sărbătorile de vară la Români, de T. Pamfile, București, 1910, p.75). O serie de cercetători văd o origine romană a acestei tradiții (începând cu Petru Maior, cf. Nicolae Iorga, Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea, București, 1901, p.238). Printre argumente se numără similitudinile izbitoare de îmbrăcăminte între jucătorii Călușului și jucători ai unor tradiții similare din Spania, Britania, Portugalia etc. Lămuritoare este o comparație între portul Ciomăgașilor din regiunea Miranda, Spania. În toate țările amintite apar elementele care sunt tipice și veșmântului călușăresc românesc: pălăria (sau căciula) cu panglică, panglicile încrucișate pe piept (uneori reduse la una singură), clopoțeli etc. Steagul călușăresc, de asemenea parte esențială a ritualului, apare și el în toate aceste locuri.

Legătura evidentă dintre Căluș și sărbătorile ortodoxe trebuie pusă în paralel cu legătura dintre celelalte forme similare din restul Europei și sărbătorile catolice (respectiv anglicane și protestante). Acest lucru l-a făcut pe Tudor Pamfile să se ferească de a emite, conform tradiției vremii, ipoteza unei origini păgâne pre-creștine a obiceiului.

Romulus Vuia a lansat în perioada interbelică ideea că obiceiul Călușului ar fi un dans de cinstire a demonilor (cf. și Originea jocului de călușari, Romul Vuia [forma folosită de autor atunci], Ed. Inst. de Arte Grafice “Ardealul”, 1921-1922, p. 215-254). Pentru a susține această idee elimină o serie de mărturii ce o contraziceau categoric. De exemplu, atunci când descrie rânduiala primirii în rândul Călușarilor (p.219-220 op.cit.) nu menționează nici una dintre variantele ce includ binecuvântarea preotului. Legătura Călușarilor români cu Biserica (amintită și de Dimitrie Cantemir în Descriptio Moldaviae) este ignorată și ea. Romulus Vuia menționează această legătură însă la Călușarii din Macedonia (p. 229 op.cit.).

Poziția mitizantă a fost susținută de Regimul comunist din România, deoarece favoriza linia tracismului și

dacismului. Ca urmare a apărut un folclor pseudo-științific ce pretindea a găsi originea Călușului la traci, iar mai apoi la daci. Un exemplu este pretenția după care Călușul ar ține de cultul unui străvechi zeu cabalin numit de tradiția populară a dacilor Căluș, Căluț sau Călucean. Este de observat că nu există niciun izvor istoric ce ar putea fi invocat în susținerea unor asemenea afirmații. Nu se cunoaște existența unor dansuri cu armele la daci, iar dintre puținele nume de zei geto-daci cunoscute (multe fiind în fapt sud-tracice) nu se cunoaște niciunul care să fi avut caractere cabaline, cu atât mai puțin numele de "Căluș", "Căluț" sau "Călucean".

De altfel tendința mitologizantă face ca și în Anglia, Spania, Portugalia etc. să se pretindă tot mai mult o origine obligatoriu locală și pre-romană a formelor locale. Amplitudinea fenomenului face ca aceste pretenții să poată avea susține doar la nivelul unor minore specificități locale.

În mai multe studii de specialitate, academicianul Sabina Ispas arată că tradiția Călușului se înscrie în tradiția jocurilor taumaturgice creștine de tradiție mixtă, iudaic-romană, tipică primelor secole creștine, tradiție contaminată de jocurile războinice ale vremii (cf. și „Căluș și Călușar. O viziune neconvențională asupra unui ritual taumaturgic arhaic”, în *Cultură orală și informație transculturală*, de Sabina Ispas, Ed. Academiei Române, București, 2003, p. 148-184). Autoarea arată prezența istorică a acestor jocuri taumaturgice în Imperiul Roman și Imperiul Roman de Răsărit până în secolul al XIII-lea cel puțin, Ruperea treptată a unității creștine primare, dar și influențele necreștine ulterioare (de la cele islamice, care au creat denumirea Dansul Maurului sau Morrice Dance, până la cele animiste vechi turcice sau tătarăști), au dus la apariția unor variații în tradițiile locale. Totuși sensul taumaturgic, vindecător și sfînșitor, s-a păstrat până în secolul al XIX-lea în cele mai multe zone. Reputata cercetătoare descrie astfel Călușul: „*Practicat de o ceată ezoterică masculină într-o perioadă fixă a anului liturgic, determinată de data mobilă a sărbătorii Rusaliilor, ritualul (numit, de preferință, în literatura de specialitate, obicei sau joc, după perspectiva din care se face analiza) Călușului manifestă astăzi un polifuncționalism evident, din care atrag atenția: vindecarea și profilaxia, fecunditatea și prosperitatea, caracterul războinic, valența inițiativă și caracterul de divertisment, spectacol. Ceata folosește un instrumentar specializat din care amintim: steagul, bastoanele din lemn ale călușarilor, sabia (purtată de personajul mascat), plantele care au caracteristici profilactice și vindecătoare, cum sunt usturoiul, pelinul și, uneori, busuiocul, substanțele cu atribute purificatoare: sarea, tămâia, apa. În timpul actului vindecării este sacrificată o găină. Conducătorul grupului de călușari este vătaful, care împarte anumite segmente de autoritate cu „mutul”, personaj cu fața acoperită de o mască confecționată, de obicei, din piele de capră și înarmat cu sabia, uneori și cu un bici. Costumele*

călușarilor sunt anume împodobite, având însemne care îi fac ușor identificabili: cămăși cusute cu flori (de preferință cu arnici roșu), curele, bete, basmale încrucișate peste piept și peste spate, un acoperământ al capului particularizat (turban, fes, pălărie cu panglici și alt tip de podoabe), clopoței metalici și ciucuri fixați în jurul pulpelor, pintenii la călcâie. În anumite circumstanțe, în momente bine precizate ale desfășurării ritualului, participă și femeile. Sunt „jucați” copii mici pentru a li se induce o stare de sănătate nealterată. Grupul este însoțit de 1-2 lăutari. Muzica și jocul spectaculos, cu trăsături particularizatoare, constituie caracteristici care fac din Căluș un complex coregrafic excepțional. Într-o tipologie riguroasă a manifestărilor călușărești, în care s-ar urmări variantele ritualului, diversitatea structurilor funcționale și evoluția semnificațiilor în diacronie, acestuia trebuie să i se alăture Călușul ardelean și Junii Brașovului.

*[...]practicarea lor de către soldați, în cadrul armatei, le plasează, încă de atunci, printre jocurile războinice, atletice, competitive, fără a se exclude și o valență a lor simbolică, rituală, încifrată și păstrată, poate, din vremuri vechi, asociată devoțiunii religioase exprimate prin dans și cântec instrumental.” (Sabina Ispas, *Cultură orală...*, p. 151-152 și 154-155)*

„Ciuleandra”

„Ciuleandra” este un dans și un cântec popular românesc, originar din regiunea Oltenia din sudul României. Termenul „Ciuleandra” derivă din „ciulin”, care înseamnă ciulin sau iarbă, și se crede că se referă la o mișcare plină de viață, poate chiar dezordonată, similară cu modul în care o iarbă-tumble ar putea fi purtată de vânt. Dansul în sine este o „hora”, un dans tradițional circular în care participanții se țin de mână și se mișcă în cerc, adesea cu trei pași înainte și un pas înapoi, caracteristici. Dansul este cunoscut pentru tempo-ul său crescător, începând lent și crescând treptat în viteză până când ajunge la o frenezie.

Iată o defalcare mai detaliată:

Origine: *Sudul României, în special regiunea Oltenia.*

Tip de dans: Hora, un dans popular circular.

Semnificație: *Deși „Ciuleandra” este adesea tradusă ca „dans al ierbii”, sugerează și un sentiment de mișcare energică, poate chiar oarecum necontrolată, posibil inspirată de modul aleatoriu în care ciulinii sau iarbă-tumble ar putea fi purtați de vânt.*

Tempo: *Dansul este caracterizat de tempo-ul său accelerat, evoluând de la un ritm lent și ponositor la un ritm mai rapid și mai energic.*

Semnificație culturală: *Ciuleandra este un dans popular bine-cunoscut și îndrăgit în România, reflectând bogata moștenire și tradiții culturale ale țării.*

În literatură: *Termenul „Ciuleandra” este și titlul unui roman al autorului român Liviu Rebreanu, care explorează temele vinovăției și conștiinței.*

IN MEMORIAN

**Aniversare - 120 de ani de la naștere
N.I. SIMACHE-(1905-2025)**

O scânteie de spirit etern

Elena OPREA

În infinitatea timpului, raportată la timpul individual-efemer al omului, ca destin pe pământ, orice scriitor își formează în eul său lăuntric niște concepte și idei pe care le exprimă în operă, în reflectarea realității, în spunerea Adevărului, în conexiunea pe care o are cu Divinitatea, cu Credința cu Etica. Scriitorul are o legătură indestructibilă cu epoca în care trăiește, pentru că în această parte a Istoriei, acesta își formează atitudini, convingeri, dorințe, reflecții asupra existenței umane, amprente care rămân prin cântecul neconținut al poporului, prin seva copacilor milenari ai neamului său din care „se trage„

Întotdeauna poporul a făurit istoria și nu invers. Nu putem avea o istorie fără oameni, fără gândirea lor, fără conceptele lor de viață, fără idealurile și speranțele acestora. Ceea ce rămâne ca certitudine este faptul că, în toate timpurile, scriitorul a așternut cu pasiune, cu emoție, cu har divin, tot ce este semnificativ în viața socială, politică, economică și culturală din realitatea trăită, conform cunoștinței, a culturii acumulate în vocea interioară a spiritului său liniștit sau zbuciumat și care vrea să se convingă de unele contradicții ale firii omenești.

N. I. Simache, profesor emerit, istoric, arheolog, literat, om de artă, cercetător, scriitor, muzeograf de excepție, ctitor de muzee al județelor Prahova, Dâmbovița și Buzău în perioada 1953-1972 și al Muzeului Ceasului „Nicolae Simache” din Ploiești, unic în țară și printre primele muzee din Europa și din lume, a lăsat ca moștenire urmașilor, un bogat tezaur documentar, istoric, științific, arheologic expus în sălile muzeelor, citirii ale acestuia care aparțin patrimoniului istoric, documentar, științific, național și universal.

Profesorul – istoric N.I. Simache și-a dăruit întreaga viață culturii, civilizației și învățământului românesc.

N.I. Simache a desfășurat o muncă asiduă, dar

pasionantă pentru strângerea multor colecții de ceasuri într-o perioadă lungă de timp: lumânări gradate, cadrane solare, clepsidre, o colecție de ceasuri țărănești din Transilvania, lucrate din lemn, ceasuri sonore cu pitpalac și cuc executate în Munții Pădurea Neagră din Germania, ceasuri de buzunar lucrate manual în secolele XVII- XIX de cei mai vestiți ceasornicari din Europa, pendule stil din bronz și argint, ceasuri care au aparținut unor mari personalități politice și culturale: A.I. Cuza, M. Kogălniceanu, Regelui Carol, ceasurile lui Alecsandri, Hașdeu, Coșbuc, Aman Xenopol, Sadoveanu, Istrati, Boliac ceasuri monumentale de postament stil Ludovic al XIV-lea, ceasuri de Istorie-Artă: Muzeul Ceasului

„Nicolae Simache” - Ploiești.

După o trudă și o viață modestă, fără concedii, perseverează în foarte multe domenii ale culturii, consăteanul, profesorul, mentorul și părintele meu spiritual mărturisesc: „Ascultând bătaile atâtor ace de ceasuri, am senzația de încetinire a ritmului acelor ceasornicului propriei mele inimi”.

Profesorul N.I. Simache avea o presimțire a sfârșitului fatidic. În noiembrie 1971, în timp ce lucra la îmbogățirea muzeului cu noi achiziții de ceasuri, profesorului i s-a făcut rău și a fost internat la spital. Nu peste mult timp, cu toate eforturile depuse de către cei mai buni medici, N.I. Simache a trecut în eternitate, la 16-17 ianuarie 1972. M-am întrebat de foarte multe ori de ce destinul m-a legat atât de mult de acest mare Om ca și cum ar fi făcut parte din familia mea.

Chipul uscățiv, înalt, blond, cu ochii blânzi, surzători, care mergea repede pe străzile Ploieștiului, cu saci de cărți în spinare, cu covoare pe umăr, cu tablouri în mână, îmi apare în față și astăzi, la fel de clar ca odinioară. Îmi vine să-l urmez, să-l ajung, să-l văd, să fiu convinsă că nu este o fantomă trecătoare a unui vis de noapte cu stele sau cu umbre rătăcitoare, dintr-o junglă din care te zbați să ieși la lumină, să-ți clarifici starea de spirit în care te afli.

E ceva tainic, o comuniune dintre tine și crezul divin, dintre tine și umbra ta, care te însoțește peste tot, atât în timpul trăit, cât și în spațiul magic al necunoscutului, al infinitului, nepătruns, ca un miraj al unei aventuri suprarealiste. Nu se poate concepe existența orașului Ploiești fără figura legendară a unui istoric, profesor emerit, arheolog, om de știință, istoriograf, etnograf și încă multe alte domenii prodigioase în care consăteanul, mentorul, părintele

meu spiritual lasă amprente, urme vizibile, materiale și spirituale ale culturii și civilizației prahovene, care în timp au ajuns valori naționale și universale.

Prin setea arzândă de a cunoaște, de a cerceta, de a se documenta, ilustrul profesor-istoric N.I. Simache ne-a pus în față lada de zestre a unei culturi unice, a unei civilizații care aparține țării și poporului român, încă de la geneza lui.

Pentru N.I. Simache cuvântul Acasă = Muzeul Regional de Istorie = Ploiești. Muzeul cu toate exponatele; relicve arheologice, colecții de covoare, de port popular, de cărți și tablouri, documente istorice inedite și magistrala colecție de ceasuri de la Muzeul Ceasului, „Nicolae Simache”, unică în țară și printre puținele din Europa și din lume, căpătau în inima și mintea istoricului dimensiuni afective

halucinante: piesele muzeului deveneau ființe umane, copii lui pe care îi îngrijea, vorbea cu ei, îi mângâia.

Intrând într-o rezonanță reciprocă spirituală ce leagă ființa omenească de celest, N.I. Simache nu mai există fizic, dar a lăsat urmașilor, prietenilor, elevilor, consătenilor, oamenilor care l-au înțeles, l-au iubit, l-au respectat și l-au prețuit cu adevărat, o fărâmă de suflet”, care leagă făptura omenească prin fibrele calde, sensibile de Divinitate, prin amintiri pe care nu le poți uita niciodată, pentru că vibrează în inima fragilă a fiecăruia dintre noi.

În perspectiva timpului, profesorul emerit N.I. Simache se înscrie ca o personalitate enciclopedică a Ploieștiului și satelor prahovene, a culturii naționale și universale, o icoană a nemuririi.

Poem

Sebastian DRĂGAN

vai! s-au surghiunit norii peste sânii tăi goi
îi simt ca pe-o caleașcă
c-o osie ruptă în osul regesc dintre noi
c-o roată pătrată ce-nvârte pe colțuri
nunta serafimilor și alte petreceri
de soi
ha ! ha! e timpul să crape cerul ce-l tivim
cu patru ochi, amândoi
eu cu preaalbul, tu cu dorinți și nevoi
e timpul, iubito, să chemăm cărușasul
pe Sf. Ilie, cel fără de pată,
să vadă cum ne topim amândoi peste nori
acolo, unde stă să ne bată
o toacă și-apoi să ne smulgem din aer
urmele fâlfâirilor
dintr-odată
acum îți spun: nu mai ai gust nici miros
doar o umbră de carne peste care
trec victorios
nibelungii din mine,
nătângii
doar un mers strecurat
peste orașul neîncept
peste trecut
ești toată ofrandă
înlauntru-mi

Ea cântă, mă-ncântă

Ea cântă, mă-ncântă de uită
secunda
să curgă
Când îmi împlântă arcușul privirii
în stern
Ea tace, cu vorbele toate rostite
a rugă
M-a plec s-o ridic de pe nori, dar
mă cern
Ea cântă, mă-ncântă și-implântă
în tâmplă-mi
Trei uncii de vise cu miros de cer
dar stingher
Ea plânge, mă frânge și strânge
din trupu-mi
Dorința risipită, iubirea-nghesuită-n
ungher
Ea cântă, mă-ncântă și stă să-și ascută
Cuvântul, că-n rai de cucută îs a ei alăută
etern

POEME

Mircea Dorin ISTRATI

Vis în plină toamnă

Pân' mă duc din lume, ochii las să-mi vadă,
Preafrumosul ăste-i sfinte guri de rai,
Ce-nceput își are colo-n luna Mai,
Și pe care unii, nici nu pot s-o creadă,

Înverzește totul ce-i pe pământesc,
Și-apoi înflorește roată-njur-prejur,
Totul e culoare, roșu, galben, pur,
De îmi zici c-aicea-i, Raiul din ceresc.

Totul este reavă, mirosind divin,
Dulci arome parcă, mi te cheamă-n luncă,
Se trezește-n tine, dorul cel de ducă,
Să-ți încânte ochi, floarea de melin,

Si-mi mai vezi albine hârnice prin floare,
Și-ncă rândunele săgetând văzduhul,
Cum îmi crește iarba, înverzind pământul,
Aibă-mi ce să pască, turme de mioare.

Codrul se umbrește, ascunzând cărări,
Stânele prind viață sus, pe Continit,
Omul și natura s-au dezlănțuit,
Totul este viață-n cele patru zări.

*

Ici, la mime-acuma-i toamnă îmbrumată,
Plouă mocănește sub un rece vânt,
Eu, închis în casă, mă-ndulcesc în gând,
Că-s în primăvara, ceea, înflorată.

Îndemn

În viața asta, de doi bani,
Adăugăm vieții ani,
Și buni și răi și fericiri,
Și-ncă destui...nenorociți.

Dar măcar ultimii de-or fi
Îmbucurați în zi de zi,
Am mai uita de cele-amare
Și nu le-om pune la... păstrare.

Nu știu ce fi-va în ceresc,
Dar știu c-aici, în pământesc,
A fost trăire-adevărată,
Mai bună, rea... amestecată,

Cu rai, cu iad, cu binișor,
Cu multă ură și mult dor;
Cu mult noroc și nenoroc,
Cu toate astea, la... un loc.

*

Acum, așa ni-i datul sorții,
Atât ne fie scurtul vieții,
Clipita bună s-o trăiești,
De ea mereu să v-amintiți

Și-apoi cu drag... s-o-mpărățiți,
De prindeți raiul... cel cu sfinți.
Ori iadul cel, unde plătiți
Păcate dulci...de fericiri.

Povestea noastră

Motto:
Când o fi cum n-o mai fi,
Lumea asta s-o sfârși,
Când o fi cum n-a mai fost,
Lumea asta, e pe dos.

*

Această lume-i singura ce-o știm
Și-așa cum e, noi încă o trăim,
Cu tot ce are dansa rele, bune,
Că Domnul îmi făcut-a astă lume.

Dar ea îmi e cum și noi încă vrem
Și cât ne străduim și cât putem,
Și cât credință-avem și cât putere,
Să facem dacă vrem a noastră vrere.

Ne naștem încă fără vrerea noastră,
Trăirea e sub sortă și sub astră,
Apoi, tot fără vrere ne-om duce în ceresc,
Lăsând tot ce făcut-am aici, pe pământesc.

O naștere și-o moarte și-o clipă de trăire,
Ne e întreaga viață, în rest i-apoi neștire,
Lungită cât îmi fi-va nici știu c-am cum și cât,
Va fi oricum poveste uitată și atât.

Mă-ngrijorezi de-acuma Doamnă

A viei frunză arămită,
C-o prună dulce, îmbrumată
Și c-o gutuie parfumată,
Mai toate încă de ispită,
Îmi sunt a toamnelor;
icoană.

Eu n-am nimic cu tine toamnă,
Dar dacă-mi vii cu ceață sură,
Cu frig, cu vânt cu rece bură,
Și-n dimineți cu cuib de brumă,
Mi te blestem în gându-mi,
Doamnă.

Oricum, te pun în poezie,
(Cu mai puține-atale rele,
Cu ce mai știu și-alte belele)
Doar ca să-mi ieși față curată,
Ca pân' la urmă, bine-ți fie.

Fă-ți dară treaba, dăruiește,
Ce copta vara-n calde zile,
Te du de-odat cu păsările
Și-n urma ta lasă să vină,
Cea iarnă, ce mereu ne-alină
Și e de-acum, pe drum sosește.

PRIMA MONOGRAFIE A ȘCOLII ROMÂNE DIN FRANȚA, ALCĂTUITĂ DE ISTORICUL PETRE ȚURLEA

Magdalena ALBU

Autor, printre altele, al volumelor „Ultimii doi regi” și „Transilvania de nord-Est. 1944-1952”, renumitul profesor universitar și istoric Petre Țurlea

ne propune o lucrare, ce stă sub semnul primatului. Din această perspectivă, avem de-a face cu cea dintâi monografie dedicată unui subiect cu totul și cu totul aparte - Școala Română din Franța, fondată de savantul Nicolae Iorga, în primul sfert al secolului XX. Menționăm dintru început faptul că titulatura “noului așezământ de cultură a fost de “École Roumaine en France”, deși Nicolae Iorga se pare că oscilase între aceasta și “Institutul Român din Franța””, menționează autorul, în primul capitol al cărții sale.

Apărut, inițial, la Editura Academiei Române, în anul 1994, și reeditat, în 2021, la Editura Semne, volumul aduce în prim-plan, așa cum precizam în paragraful anterior, una dintre temele neabordate până acum, dar deosebit de relevante pentru cultura română, este vorba despre organizarea și funcționarea Școlii Române de pe teritoriul francez, începând cu perioada de după Marea Unire din 1918 și continuând până în primii ani de după cel de-Al Doilea Război Mondial (mai mult formal, după asasinarea marelui nostru istoric, în luna noiembrie 1940). Practic, cu ajutorul prețioaselor izvoare arhivistice, realizatorul acestei monografii a reconstruit o lume intenționat aruncată în uitare, completând, astfel, un vid al istoriografiei naționale care nu trebuia să existe cu niciun chip. Cu alte cuvinte, perioada 1921-1948 reprezintă acel interval de timp care constituie, pe de o parte, momentul unei activități de excelență, sub aspect cultural, la Paris, a României, iar, pe de alta, vorbim despre recunoașterea meritelor incontestabile ale cărturarului Nicolae Iorga, întemeietorul și conducătorul acestei instituții emblematice a țării în străinătate.

Așa cum ne aduce la cunoștință istoricul Petre Țurlea, menirea fundamentală a Școlii de la Paris, precum și a celei de la Roma, se întemeia pe “strângerea raporturilor noastre culturale cu surorile

noastre latine Franța și Italia”. Erau instituții de tip “internat academic, cu disciplină strictă individuală și socială, atît morală cît și științifică”, unde tinerii absolvenți și artiști români puteau efectua o serie de studii de perfecționare și de cercetare, în domeniul limbilor, literaturilor, istoriei și artelor plastice. Ca element individualizant, însă, Școala din Paris se axa pe activitatea de studiere a documentelor din arhivele și bibliotecile franceze și, în genere, din întregul perimetru occidental, în timp ce Școala de la Roma urmărea, îndeosebi, sfera cercetărilor și a săpăturilor arheologice din Italia și din statele zonei mediteraneene. Temele de lucru abordate de bursieri, la “acele specialități științifice și artistice care nu se predau deloc sau sunt prea puțin dezvoltate în România” erau stabilite de către directorii celor două instituții, care au înființat, totdeodată, câte o bibliotecă și o arhivă de fotografii și diapozitive pentru “informarea străinilor cu material românesc asupra țării noastre”. De asemenea, atât la Paris, cît și la Roma, se publica un anuar sau un buletin, redactate în limbile franceză, respectiv, italiană.

Practic, “crearea celor două școli românești în Occident (...) reprezintă un moment de maximă importanță pentru întregul învățământ românesc” din punctul de vedere a activității desfășurate, fiecare dintre cele patru universități existente în București, Iași, Cluj și Cernăuți, recomandând câte doi membri pe an pentru fiecare școală, tineri care întocmeau memorii trimestriale și lucrări anuale, studiile lor fiind tipărite în anuarele proprii ale celor două școli, iar lucrările artiștilor “expuse, mai întâi, la Paris și Roma și apoi la București”. Pe deasupra, acești cercetători aveau obligația de a-și disemina rezultatele documentărilor personale prin susținerea de “conferințe despre viața poporului român sub toate raporturile, corespunzătoare specialității lor”, așa după cum aflăm din paginile cărții.

Marele om de cultură și istoric Nicolae Iorga nu a dorit să înceapă activitatea Școlii Române din Franța, după cum ne dezvăluie Petre Țurlea, într-o “trecătoare casă străină”, așa cum îi propusese “ministru României la Paris, Dimitrie Ghica, cu un liceu francez”, ci a identificat singur locul propice pentru aceasta, undeva, în apropierea Parisului și a pădurii Clamart, în localitatea Fontenay-aux-Roses, după o vizită pe care i-a făcut-o renumitului istoric Ferdinand Lot: “Având în spate două livezi întinse, o clădire cu patru rânduri alcătuite din odăi ca pentru un hotel sau un sanatoriu, se ridica în fața unor atenanse potrivite pentru orice destinație”. La sfatul acestuia, Iorga cumpără imobilul cu 125 000 de franci oferiți de către Ministerul de Finanțe, la cârma căruia se afla atunci Nicolae Titulescu,

iar cu cei 100 000 de franci donați de Banca Blank mobilează primele trei camere cu cele strict necesare momentului de început. *“Mă îngrijisem, nota Iorga citat de Petre Țurlea, ca ambele așezăminte să scape de jocul de partide care domina Statul și astfel directorii, pe viață, vor fi numiți de Academia Română; ‘Regulamentul’ a fost elaborat de mine, de Vasile Pârvan și de căldurosul nostru prieten Ramiro Ortiz. Eu însumi am propus pentru Roma pe Pârvan, a cărui faimă de arheolog era larg răspândită în străinătate.”*

Inaugurarea oficială, atât a Școlii Române din Franța, cât și celei din Italia, a avut loc pe data de 1 iulie 1922. În localul amenajat de la Fontenay-aux-Roses, la evenimentul respectiv au fost prezente personalități culturale franceze de marcă, precum *“P. Appell, rectorul Universității din Paris, F. Brunot, Ch. Diehl, Em. de Martonne, G. Glotz, F. Brunel, Ch. Bemont, dar și Victor Antonescu, ministrul României la Paris”*. În funcția de subdirector al instituției, a fost ales, de către Nicolae Iorga, un funcționar al Legației române de la Paris, juristul Victor Ianculescu. Pe 2 iulie, s-a desfășurat o serbare și pentru populația din localitate, unde a fost cântat imnul național al României. La câteva zile de la eveniment, într-o misivă adresată de către subdirectorul Victor Ianculescu lui Nicolae Iorga, datând din 4 iulie 1922, era menționat faptul că *“Fontenay-ul a devenit cel mai filoromân oraș din Franța”*.

Un aspect demn de subliniat a fost acela că, în cadrul Școlii Române din Franța, va fi fost înființată, începând tot cu anul 1922, o bibliotecă - *“ambasada intelectuală a țării”*, precum o denumea subdirectorul Victor Ianculescu -, atât de necesară, însă, pentru segmentul propagandei românești, dar într-o măsură mai mică membrilor școlii, care își desfășurau activitatea de cercetare-documentare, cu precădere, în marile biblioteci ale Parisului. În luna septembrie 1924, același V. Ianculescu, menționează Petre Țurlea, nota, după primirea unui nou lot de volume din partea lui Nicolae Iorga: *“În fine, au sosit lăzile cu cărți. A fost o adevărată sărbătoare pentru băieți. Se poate spune că e singura bibliotecă din Apus mai completă de cercetat pentru chestiunile privitoare la noi. Și, prin aceasta, Școala devine utilă străinilor [...]”*. Trebuie neapărat să specificăm faptul că donațiile de cărți pentru biblioteca Școlii Române din Franța veneau, preponderent, fie de la Tipografia “Datina Românească”, din Vălenii de Munte, a cărui proprietar era Iorga, fie de la marele istoric însuși. Contribuții însemnate au avut, în acest sens, Academia Română - cel mai înalt for de cultură și de știință al țării -, Casa Școalelor, dar și particulari, personalități culturale din România și din Franța, una dintre acestea fiind

sociologul Dimitrie Gusti (fondatorul de mai târziu, din 1936, al Muzeului Satului din București), care, în 1923, a donat colecția integrală a Revistei “Arhiva”, alături de o serie de volume de specialitate.

De asemeni, conștient fiind de rolul deosebit de important al Școlii Române din Franța pentru propaganda românească, bancherul Aristide Blank, cel care donase, anterior, instituției (prin Banca Blank) 100 000 de franci, luase decizia, în octombrie 1923, de a dăruia câte un exemplar din tot corpul tipăriturilor ce vor vedea lumina zilei, la Editura “Cultura Națională”, al cărei patron era. Unul dintre scriitorii români, care au donat, la rândul lor, cărți Școlii este Panait Istrati, care a menționat pe volumul respectiv: *“Bibliotecii Școlii Române din Franța, închin acest modest prinos al unui șir de ani împănați de visuri și săgetați de suferințe. P.I. Paris, 11 iulie 1924. Cititorule! Crede neîncetat într-o lume mai bună ca cea de azi!”*

În anul inaugurării oficiale a Școlii Române din Franța, fostul profesor al lui Nicolae Iorga, bătrânul istoric francez Emile Chatelain a fost cel care a dăruit instituției *“trei lăzi cu cărți, scriind ‘cu mâna tremurândă’ pe volumul lui Louis M. Quicherat, ‘Thesaurus poeticus linguae latinae’ (1836): ‘Juvenibus Rumanicis Fontenaei ad Rosas, studentibus. Aemil Chatelain, an MCMXXII’*. Printre lucrările donate de Chatelain, se aflau teze de doctorat la Sorbona, dicționare, o colecție impresionantă din *“Bibliothèque de l’École des Hautes Études”* și din *“Bibliothèque de la Faculté des Lettres de Paris”*, precum și colecția completă, pe ultimii 14 ani, din *“La Revue de l’Art Ancien et Moderne”*, de la anul IV la anul XIX. În vara anului 1923, bunul prieten al lui Nicolae Iorga și al României, Generalul Henri Mathias Berthelot (supranumit “francezul cu suflet de român”) *“va trimite trei lăzi cu cărți și două pachete cu publicații”*. Donații către Școală au efectuat, de asemenea, Ministerul Instrucțiunii Publice din Franța și Biblioteca pariziană Sainte-Geneviève.

Istoricul Petre Țurlea știe să scoată în mod exemplar la lumină valoarea inestimabilă a documentelor de arhivă, în cazul Școlii Române din Franța și a fondatorului acesteia, savantul Nicolae Iorga, motiv pentru care ispita de a insista asupra amănunțelor cărții este de nestăvilit pentru tine, ca lector împătimit de informație culturală unicat. Concluzionând aspectul extrem de relevant al donațiilor și achizițiilor de carte, se poate considera că biblioteca instituției era, la acea vreme, *“cea mai completă din Occident în ceea ce privește problemele românești”*, ea numărând 3 000 de volume, în anul 1930, și aproximativ 8000, în perioada 1938-1939, înainte de izbucnirea celui de-Al Doilea Război Mondial, *“cele mai valoroase, pe plan*

sentimental, erau ținute într-un dulap separat: 300 de volume cu ștampila "Biblioteca Roméné din Paris fondată în 1846": este vorba de Biblioteca Societății Studenților Români, înființată la Paris, la 8/20 decembrie 1846 (societatea data din 2/14 decembrie 1845) sub conducerea lui Scarlat Vîrnav", așa cum specifică Petre Țurlea, citând sursele consultate.

Alături de bibliotecă, în cadrul Școlii Române din Franța, a fost înființat și un Muzeu, inaugurat în anul 1925, majoritatea obiectelor expuse aici fiind donate, precizează P. Țurlea, de către Nicolae Iorga: *"scoarțe populare, costume țărănești (expuse câte șase pe panouri speciale), stampe, tablouri cu vederi din țară", obiecte cărora li s-au adăugat "lucrări executate chiar de către artiștii plastici din Școală; între acestea, locul cel mai important îl deținea marea frescă realizată de pictorul Vasile Blendea, reprezentînd un grup de personalități românești, între care și pe directorul Școlii Române din Franța"*

O pleiadă de tineri cercetători, deveniți, ulterior, nume mari ale culturii române au călcat pragul Școlii de la Fontenay-aux-Roses. Astfel, în perioada 1921-1922, îi regăsim, ca membri, pe Constantin Marinescu, Nicolae A. Constantinescu, Al. Rosetti-Bălănescu, Vasile Sauciu, Virgil Bogdan, Catul Bogdan, Alexandru Rally, între 1922 și 1923, pe Scarlat Lambrino, Vasile Munteanu, Grigore Nandriș, Vasile Mușlea, Elena Brătescu, Maria Grigorescu, un an mai târziu, în intervalul 1923-1924, se aflau la studii Constantin C. Giurescu, Petre P. Panaitescu, N. Georgescu Tistu, Nicolae Popa, cărora li se alătură, în 1925, Vasile Băncilă, Vasile Voiculescu, Sever Pop, Ioan M. Rașcu, Richard Hette, Ioan Nițescu, iar ca ospitanți (membri fără drepturi depline, numiți pe trei sau șase luni), I. Popescu-Spineni, Lucreția Mihail. Anul 1926 îi aduce, la Fontenay-aux-Roses, pe Dumitru Murărașu, Dimitrie Paschiewski (Bănățeanul), Ioan Șiadbei, Nicolae C. Bejenaru, ospitanți - Iluș Kristof și Ion Buzdugan, pentru ca, în 1927, să-i regăsim pe Eugen Pahontzu, Vasile Blendea, Virginia Vasiliu, Ion Armeanca, Dorin Popescu, Constantin I Andreescu, Ion Breazu, consemnează istoricul Petre Țurlea.

Mai departe, trecându-i în revistă, cronologic, pe toți membrii Școlii, Țurlea scrie că, în lista de bursieri aprobată de Ministerul Instrucțiunii Publice, pe anul 1928-1929, pentru Școala Română din Franța, figurau Eugen Pahontzu, Virginia Vasiliu, Aurelian Sacerdoțeanu, Nicolae Corivan, Olimpiu Boitoș, Elvira Georgescu, Ecaterina Dunăreanu-Vulpe, Radu Vulpe, Ion Marșic, Vasile Blendea, Miltiade Cuparencu, Despina Manoliu, Nicolae Marinache, Gheorghe Maxim-Burdujcanu, Grigore Avachian, Gerhart Kelp, Vasile Vasiliu. Pentru perioada 1930-1931, aveau

destinate burse Despina Manoliu, Valeriu Papahagi, Gheorghe Maxim-Burdujeanu, Ion Irimescu, Nicolae Marinache, Coralia Călin, Radu Paul, Adina Moscu, Vasile Mihordea, ospitanți fiind Gerhart Kelp, Cornelia Șiadbei, Emilia Alexandrescu. În 1931, mai vin Dimitrie Ionescu, Traian Chelariu, Nichita P. Smochină, Iulian Jura, Adrian Petroaie, Vasile Lungu, iar, în 1932, primiseră aprobări Paul Miracovici, Barbu Slușanschi și Alexandru Elian, ospitanți - Andrei Gafiței, Alexandru Ciucurencu, Mihai Tomazian. În intervalul 1934-1935, s-au pregătit în Franța Alexandru Ciorănescu, Valerian Nuțu, Eufrosina Dvoicenco, Ortansa Hămbășanu, Minodora Ignat, Dumitru Berlescu, Theodor Holban, Nicolai Dănilă, Ontario Podea, Maria Dumbravă, Constantin Popescu, Carol Göllner, Victoria Cosmescu, Emil Turdeanu, Ion Tureatcă, Dumitru Macrea, Maria Oltea Cudalbu-Slușanschi, Vasile Grosu, Grigore Popa. Nume noi regăsim, în anul 1937, și anume: Francisc Pall, Ioan Popenciuc, Magda Cuza, Mihai Colinescu, Gabriel Popescu, iar, în 1938, pe Emil Lizărescu, Nicolae Laslo (Lascu), Emil Condurachi, Constantin Pantelimon, Ioan Popenciuc, Emanoil Haivas, Zaharie Macovei, Constantin Nicuță, Marcel Ciuntu, I. Horia Rădulescu, Octavian Vuia. Arhiva anului 1939 consemnează dosarul de numire a lui Bucur Teodor, în schimb, pentru anul 1940, doar Arhiva Iorga-Pippidi păstrează memoriile de activitate ale lui Nicolae A. Gheorghiu, Octav Nandriș, Valentina Pleșca-Bardu, Zaharie Macovei

Din prima serie, Alexandru Rosetti-Bălănescu spunea despre locul ales de Iorga pentru Școală, că, la Fontenay-aux-Roses, *"liniștea este desăvârșită, casa bine amenajată și împrejurimile plăcute"*. Alexandru Rally, în schimb, creiona o comparație antologică între mica localitate de lângă Paris și cea prahoveană de pe Valea Teleajenului, anume aceea că *"e un mic Văleni Fontenay-ul"*. În octombrie 1924, viitorul mare istoric Constantin C. Giurescu (care a făcut parte din cea de a doua serie de cursanți) făcea următoarele remarci favorabile: *"Am regăsit cu adevărată emoție mediul atât de prielnic studiului și atmosfera prietenească ce există între membrii Școlii. Amintirea ei va constitui unul din punctele luminoase ale vieții. Mă simt dator să vă mulțumesc încă odată că mi-ați dat posibilitatea să petrec doi ani într-un astfel de mediu"*. Coleg cu Giurescu, o lună mai târziu, la 30 noiembrie 1924, filologul și istoricul Petre P. Panaitescu îi scria profesorului Nicolae Iorga, astfel: *"La Fontenay-aux-Roses mă bucur de toate condițiile de „bien-etre” favorabile unei munci spornice."*

Va urma

**Cristian M
GRIGORE**

POEZII

Soldatul necunoscut - pamflet -

Noi, efemeri în iarbă, dar veșnici în
mistere,
Noi, cei bogați în toate, din epoci
austere,
Ne-am pomenit deodată că mai avem
ca steag
O pânză colorată din vise și himere
Ce flutură prin lume cu lacrimi de
pribeag.

Comori nemăsurate din multele arhive
Erau brodate-n aur cu stihuri emotive,
Lei, vulturi și coroane din spicele de
grâu,
Ba chiar cu bradul verde tăiat fără
motive
Lăsând plângând pădurea golașă
până-n brâu,

Dar am avut și cerul căzut peste
drapele,
Eclipse dureroase în bocete din stele
Acoperind cu doliu pe trei culori la
fel,
Iar lacrima din ploaie îi mângâia să-i
spele
Când au murit ai noștri după străin
model,

A fost și albul păcii vestind
nemărginirea
Cu bornele din oase ce au sfințit
unirea,
Greu înecate-n lacrimi de soațe și
copii
Iar trupuri ne-ngropate și-au rostuit
menirea
Să facă parapeții și zid peste câmpii,

Dar, să mai știți, lichele, azi încă-n
libertate,
Voi, ce-ați uitat de neam și ați vândut
o țară,
Vedeți culori doar două prin alte zări
purtate,
Iar pe drapelul sfânt îl faceți de ocară,

Azi, noi cinstim și roșul vărsat într-o
mirare
Când sângerând pământul a fost
cândva și scut,
Pe loazele din vârfuri le-aș vrea în
beci la sare
Scriind cu dalte ciunte în piatra cea
mai tare
Odihnă pe vecie soldat necunoscut!

Dar va veni și vremea când iar va fi
dreptate,
Așa e în istorii, sunt vremuri repetate!

Înghetata e de vină

Azi vreau să fac o înghețată
Chiar cea mai bună din oraș,
Dar vreau să nu mi se întâmple
Mai mult de-atât să mă îngraș.

Voi căuta și o rețetă
Din filmele de pe Tik Tok,
Am polonice, casoletă,
Apă și gheață-n oboroc,

Am brânză dulce de la vacă,
Cafea, stafide și mărar
Mai pun un vers ce dă din coadă
În amalgamul literar.

O să amestec și cireșe
Pun mure dac-au apărut,
Vanilie și fulgi de cocos
Și-un strop din lapte prins-bătut.

Puțin oțet și-un drob de sare
Piper cât cade din pachet,
Cicoare, iasomie, varză
Doar e rețetă de poet.

Când ce-a ieșit e-n cupă caldă
Și asortată-n sos tartar,
Mă țin de nas și-nghit cu noduri
Cu iaurt acru și muștar.

Și de ar fi să am vreo îndoială
De mi se schimbă grupa sanguină
Sunt sigur fără de tăgadă
Că înghețata mea este de vină.

Bis

Am fost chemat la un turnir
Ca invitat la o lansare
Și am rostit: Trăiți! Prezent!
Și hai da hai la mal cu sare.

Armură am ales de soi
Din magazia cu efecte,
La cal am pus potcoave noi,
Cu șa și ham, cel mai selecte.

Am tot condus și-am biciuit
Pe bidiviu, fără regrete
Pe drum de piatră în pustiu
S-ajung la casa cu erete.

Într-un târziu, cam încludat
De drumul greu, de praf și pietre
Am fost primit la tron de prinț
Când ștampila de zor librete.

La două june de liceu
M-a prezentat prin recitare,
Că sunt actor la un muzeu
De prin județ și...salutare.

Iar trei pătrari am stat pe ghimpi
Să văd și să aud orchestra
Și mut am fost juma de ceas
Când ni s-a prezentat fiesta.

S-a spus de gaze și petrol
De râu de sare fără cepuri
Dar am aflat un lucru nou
Că în Ocnița sunt și iepuri.

Când prezentarea s-a sfârșit
Am zis un bis pentru lansare,
Cred că salina s-a golit,
C-au fost și poante... fără sare.

NEVOIA DE MODEL

Elena BUICĂ

Scrisoarea unei dragi prietene, care îmi vorbea despre modelele ce i-au influențat viața, mi-a scos la lumină gânduri și trăiri care odinioară formau preocupările mele. Cu fața îndreptată în special spre tineret, dar nu numai, mă îndeamnă inima să scriu câte ceva despre nevoia de model.

Cu toții asistăm astăzi la o criză de valori, la o lipsă de ideal, fenomen mai evident în rândul tinerilor. Un factor important, cum este mass-media, prea adesea înlocuiește modelele decente și respectate în societate cu modele care nu sunt recomandate de urmat, ba mai mult, acestea devin modele după care "fanii" sunt "topiți".

Oamenii sunt ființe influențabile și de aceea personalitatea și comportamentul unei persoane sunt rezultatele mediului înconjurător și ale modelelor alese. Ne formăm în funcție de ceea ce vedem în jur. Prin puterea exemplului ne raportăm la persoane, lucruri, acțiuni. Am devenit ceea ce suntem datorită familiei, mediului în care am crescut, educației în școli, experienței pe parcursul vieții și datorită unor semeni care au jucat un rol în viața noastră, oameni luați ca model, la care ne-am raportat și care ne-au influențat o parte din gândire și din comportamentul nostru. Asemenea oameni, fie că ni-i alegem noi ca model, fie că se impun ei printr-o personalitate puternică, ne inspiră de cele mai multe ori inconștient, de-a lungul vieții.

Modelul pe care îl alegem de urmat este în funcție de vârstă și proporțional cu nivelul de cultură și de aceea avem mereu nevoie de reînnoirea regulilor de viață, pe măsură ce acumulăm noi experiențe și avem o judecată mai bine dezvoltată.

Sunt unele persoane orgolioase, mai ales în adolescență și în tinerețe, care spun că doresc să fie oameni "originali" și nu vor să "copieze" pe nimeni. Aceștia confundă lucrurile crezând că ghidarea după un model înseamnă o copie la indigo, pierzându-și personalitatea. Ei nu văd că existența unor oameni model înseamnă o șansă de a învăța. Ei nu trebuie să uite că toți, fără excepție, avem nevoie de termeni de comparație, că viața tuturor oamenilor este marcată de anumite persoane care ne-au influențat desfășurarea vieții: părinții, profesorii, colegii, colectivitatea în mijocul căreia am trăit. O influență mai puternică se remarcă în localități mai mici, unde "gura lumii" este o

adevărată busolă a comportamentului. Toți au contribuit la formarea noastră interioară și fiecare a luat forma de la cei din jur, precum ia apa forma vasului în care a fost turnată. Dorința de autodepășire impune cristalizarea direcțiilor de viață, ghidarea acțiunilor individuale și sociale, ca fiind cele mai importante condiții existențiale.

Dar nu există limite între ceea ce facem și ceea ce alegem, percepțiile oamenilor sunt diferite, criteriile alegerii exemplului de urmat sunt subiective, în funcție de temperament, de etapa de vârstă, sau de sistemul de valori. O persoană, care este apreciată pentru un anume comportament, poate fi dezaprobată de alții. Nu există "rețete" pentru cum trebuie să ne purtăm în viață, și firesc ne punem întrebarea: cum ne orientăm prin hățișurile existenței noastre pentru a face cea mai bună alegere, mai ales că un model poate schimba radical viața? Alegerea cu grijă face diferența între noi, dar unde și cum găsim modelul de urmat, fiindcă nu există limite în ceea ce alegem să facem? Dacă lăsăm capacitatea noastră de discernământ să facă alegerea, cum știm că nu am greșit?

Când vorbim de oameni model, nu pretindem că am întâlnit oameni perfecți. Fără greșeli făcute cu voie sau fără voie nu există ființă omenească pe acest pământ. Cerescul și pământescul formează esența din care suntem plămădiți fiecare într-o formă unică, din lumină și umbră. Persoanele pe care le luăm model nu pot fi perfecte, dar pot avea laturi ale caracterului demne de urmat, o dreaptă cumpănă a gândirii, judecăți de valoare și acțiuni în conformitate cu sistemul nostru de valori și în care, de ce nu, ne regăsim într-o oarecare măsură și noi.

Putem considera model pe oamenii care se evidențiază prin inteligența de a-și conduce constant viața, pe care îi privim cu admirație, persoane care ne inspiră într-un anumit domeniu din care să învățăm anumite lecții, care ne transmit impulsul pentru reușită și dorința de a fi mai buni pe zi ce trece. Putem să ne orientăm spre cei încrezători în viață care ne ajută să nu ne pierdem încrederea în oameni și în valorile lor, oricât ne-ar fi de greu. Să avem întotdeauna în minte că părinții, profesorii, preotul sunt persoanele care tot timpul ne doresc binele. Și nu în ultimul rând putem învăța de la fiecare om câte ceva, dacă suntem dispuși să vedem partea pozitivă a fiecărui individ.

Prin avalanșa de schimbări datorate dezvoltării științei și tehnicii, când parcă nu ne mai găsim „magistrala”, ne întinde o mână de ajutor istoria, ea însăși chintesență a modelelor, cernute prin sita timpului. Prezentul își proiectează orientările valorice în viitor, având rădăcinile în trecut. Oamenii Mari ai unui neam pot fi luați ca model, dar s-a întâmplat ca după cel de al doilea război mondial, valorile țării noastre să capete alte conotații. Marile valori umane au fost decimate, au devenit gunoaiile istoriei și le-au luat locul nonvalorile. Nici după evenimentele din decembrie

→ Continuare în pag. 36

CAPSOMANUL

Dumitru IONESCU-VRĂNEȘTEANU

Continuare din numărul trecut

Torcând firul amintirilor...

Puțină istorie...

Aș vrea să-mi încep povestea cu *lecția de istorie* pe care aș fi vrut să o furișez în titlu. Ce pot spune? Știți și voi! Lecțiile vieții se învață din evenimente, din ceea ce trăim, din ceea ce experimentăm. Istorii...

Stând strâmb și judecând drept, vorba tatălui meu: realitățile care ne înconjoară glăsuiesc deseori ceva, măcar că noi, adesea, nu realizăm *clear-cut* ce este... N-ai ce să-i faci, în orice clasă de pe lumea asta, în școli, sunt elevi buni și elevi mai puțin buni... Oare pricepem cu adevărat ce înseamnă *istoriile*, noi cei care învățăm *lecția vieții* în fiecare zi? Există în latină un proverb: „*Repetitio mater studiorum est*”. Oare se aplică tuturor și întotdeauna? Auzi din când în când pe ici, pe colo: „*Păi nu-i știi istoria? O să-i dau o lecție ca s-o țină minte toată viața!*”. Și ne umflăm în pene, căutându-ne agitați revanșa. Se întâmplă! Hm! Chiar că-mi pare rău... am ales negativele! Deși arată hazliu, nu e nimic hazliu în fumurile prostiei. OK? Nici în prostia mea, nici în fumurile altora! Există, în schimb, experiențele pozitive care ne focalizează atenția asupra genialității devenirii. Eu aș îndrăzni să-i zic devenirea luminând înțelegerea creștină. Vorbesc de *geneza ființialului*. Sună *abstract*, am cauzat vreo *confuzie*?

Motivul pentru care am folosit termenii de mai sus este următorul: acele inscripții, *atunci și acolo*, există independent de voința noastră, se construiește ceva în afara pătrățelului, în afara limitărilor, a habitatului cu care suntem atât de obișnuiți! Există și un *ecou* al semanticii expresiei *atunci și acolo* pe care l-aș numi raza de lumină percepută în sufletul nostru, chemarea, îndemnul. Exhaustiv gândindu-mă, cred că este *destinul alegerii*. Nu înțeleg, nu agreez deloc cu ideea de predestinare. Și totuși, Dumnezeu este suveranul! Pare că se bat cap în cap ideile?

Întotdeauna am căutat să scap de predestinare și de liberul arbitru, pretinzând că știu. Și tot ce știu e că nu știu (îndeajuns), vorba lui Socrate (paranteza îmi aparține). Trebuie să fie ceva cu mult superior acolo dar și aici, atunci dar și acum. Ne vor fi descoperite secretele firii? De ce-i așa, de ce a fost așa? Avem dificultăți! Asta înseamnă entuziasm! Sunt taine adânci în care aștept să pătrund, să mă bucur, să-mi odihnesc sufletul! Vă amintiți de podul acela grațios și cumva enigmatic pe care l-am pomenit la început, podul care se întinde peste

imaginea tablourilor existenței, acela, care ne definește istoria? Îl vedeți? Eu îl privesc ajutat fiind, mă uit de la fereastra credinței! Dar voi!?

Ce să mai zic...

Deși par a-și revendica dreptul la drumul filozofic de investigare a naturii lor (*wich is time consuming and a difficult task*), istoriile omului sunt, până la urmă, clare, directe. *straightforward*. Analizându-le, e cât se poate de simplu! „*Ce este este*”, vorba lui Parmenides. Experiențele pot dura uneori secunde... atât! O privire anume, pe furiș, însoțită de gânduri... o sclipire, o emoție, o tresărire aparte, o lacrimă de bucurie sau de tristețe, un oftat adânc.... sunt scânteile umanității care ne caracterizează, dacă te uiți bine... și sunt presărate generos, există din abundență pretutindeni. Alteori, istoriile pot îmbrăca haina orelor rutinei în care experiența, cunoștințele unui individ sunt transmise, fie profund, fie superficial, audienței.

Mai sunt și cazuri în care lecțiile vieții pot dura ani, da, ani de zile. Și aici e-aici... acest tip de lecții predomină. Este un proces complex, un test de voință, un test emoțional care ne consumă, având ca rezultat un *alterego*. Vorbesc de realmul pământenilor. Chiar în acest moment îmi vine-n minte un *detaliu* neobișnuit de puternic al experiențelor... și ține de supranatural, e unicat; s-a întâmplat undeva în univers, chiar în afara *granițelor* pe care ne închipuim că le cunoaștem, adică în afara celor 93 de miliarde ani lumină. Experiența a fost menționată de apostolul Pavel în 2 Corinteni 12-2,4. Deși nu avem acces acolo, știm că acel loc există, că experiența a avut loc! Apostolul a văzut ceva, a auzit ceva... sunt lucruri care nu-i sunt permise omului să le spună! Citiți, vă rog, textul din Corinteni, e fantastic!

Depășind cu mult imaginabilul, chiar observația umană, topită fiind în sămburele rațiunilor cerești, există o altă lege. Este legea sigilată de Dumnezeu Însuși. Ea guvernează simultan tot ce este *aici și acolo, acum și atunci*, stăpânind în toate independent de spațiu, de timp, de materie, de energii, de evidențele pe care încercăm să le pricepem. Trebuie să spun, cu regret, că încercând să diseminăm aceste bunuri ale lui Dumnezeu, de fapt, le risipim... și asta o facem în detrimentul nostru.

Revenind la titlul acestui eseu... nădăjduiesc (sper să nu sper prea mult) că voi fi capabil să vă prezint povestea mea așa cum este... *Sorocul!* Vorbesc de o poveste care se-ntâmplă să-mi fie extrem de bine cunoscută... am fost implicat, îmi închipui că am fost și *eroul*... poate-așa o fi până la urmă, dar nu-mi prea vine să cred!

Și încă ceva!

Dacă ai posibilitatea să vocalizezi situațiile, emoțiile, dinamica lor, chiar să te și vaiți fără motiv (după spusele Olimpiei, soția mea, cam asta e catalogarea... sunt *artist!*) atunci e bine! Se întâmplă, uneori, că n-ai de ales... trebuie să fii mut, să taci și e greu. Aș zice să lăsăm tema deschisă. Poate aveți alte idei, alte opinii pe care eu, deocamdată, nu le văd și în consecință, nu le am. Aș fi bucuros să le aud!

Welcome!

Bine ați venit!!!

Citind ce am scris până acum, vă rog să mă credeți... mă simt vinovat. Am realizat că v-am purtat, involuntar, prin pagini dens populate cu reflecții, cu expresii, chiar fraze destul de complexe. Nu vreau să le zic, peiorativ, complicate... dar cam așa este! Intenția a fost să confer un spațiu sufletesc, de inimă, narațiunii ce va urma, iar dacă s-a întâmplat altfel, dacă v-am dezamăgit într-un fel sau altul, îmi cer scuze. Și cerându-mi scuze... că nu vreau să terminăm așa! Cum se poate zugrăvi o astfel de lume complexă fără puterea expresiei care vine din închinarea în fața lui Dumnezeu!?

Spunând acestea, să trecem, dar, la mult așteptata narațiune, la urzeala ei! Îmi propun să-mi țin gura pe cât posibil... nu știu dacă o să pot să-mi înghit opiniile, să-mi *răstignesc* gândurile... Voi reuși sau nu? E în joc obiectivitatea, sunt *parolist* când am de-a face cu *prințipuri* și ar fi *curat murdar* să le încalc, după cum zicea *Pristanda*, *coane Fănică*! Ce noroc avem cu domnul Caragiale că ne-a scos din încurcătură pe noi, românii, clarificând mizeria în 1884! Fac această remarcă în 2023, după o sută patruzeci de ani... și o fac cu plăcere!

Deci...

Având în vedere și luând în considerație că... după cum spunea un bun prieten, glumind... m-am născut la Sibiu, în anul 1955. Anul este OK, localitatea e OK, dar a spune că m-am născut e un fel de a spune... Am fost lepădat pe drumurile vieții! Ce expresie tâmpită... am purici pe inimă! *Distinsul* eveniment a avut loc pe când aveam șapte luni (de la concepție!). Aproape că m-au scăpat pe jos în sala de nașteri (vorba mamei!)... aveam doar șapte sute de grame! Hei, cred că e ceva cu șaptele ăsta! Să fie cifra „desăvârșirii”?

Palmaresul e palmares!

Am fost un încăpățânat chiar mai înainte de a respira aerul planetei (am *recitat*-o și cu alte ocazii), nu am vrut să cedez în pofida faptului că mama a căutat să scape de sarcină în toate chipurile posibile. A mărturisit-o! Ce să mai zic? Până la urmă nu a fost să fie și am venit pe lume.

Welcome!

Mama nu a avut altă alternativă și m-a acceptat după NUMAI trei săptămâni de la naștere. A plâns, a cuprins-o mila și mi-a dat să sug de la sânul ei pentru prima dată. Era-ntr-o seară de iulie (am relatat acest episod ceva mai amănunțit într-un eseu anterior, intitulat: *Prăpăstii? Nu. Providență? Da*). În următorii șapte ani, câștigându-mi dreptul la viață (Nu eu! Mi l-a dat Dumnezeu!), soarta subsemnatului a fost întocmai ca a unei reptile periclitată... dacă ați auzit de cameleon! Să vedeți... mi-am schimbat culoarea solzilor în funcție de împrejurări, învățând să mă apăr, dar nu fugind, ci intimidându-mi *adversarii* cu *paleta mea de culori* cameleonice, schimbătoare. Sună periculos-hazliu... dar așa a fost!

Instinctul de supraviețuire... *My goodness!*

Jumătate de an stăteam (mai precis, eram trimis) la țară, prin părțile Argeșului. Mama rămânea în București, bolnavă fiind. Acolo, în Vranceștii Argeșului, să vezi și să nu crezi: libertate 100%, natură, visare, cântecele, povestioare la nesfârșit, bunicii, relaxare, gâze și câte și mai câte... Joacă! Acela a fost locul adevărat al copilăriei mele! Cealaltă jumătate de an însemna viața la oraș, asfalt, blocuri cu nemiluita, disciplină la sânge, pedepse care mai de care *mai eficiente*. E vreo greșeală în exprimare? Uitați-o! Majoritatea pedepselor, s-o punem corect... că aici e esențialul (mai puțin gramaticile mele)... aceste pedepse nu-și găseau eficiența deși o căutau... devenisem obraznic, prea obraznic!

Și pedepsele astea... erau întâmpinate, cum era și firesc, de revolta mea bine pusă la punct, regizată... adică plâns cu sughițuri, convulsii, lacrimi de crocodil, încăpățănare, nesupunere fizică, verbală. Nu cedam. Genericul răspunsurilor mele era: „*Nu vreau!*”. Educația subsemnatului era filtrată cum e cafeaua... În loc de sitele metalice erau restricții fără zaț: „*Nu fă aia, nu fă aia, nu e voie, nu e frumos, nu mă fă de rușine...!*”. Niciodată nu mi s-a explicat de ce... măcar o singură tentativă. Și nu aveam copii cu care să mă joc, prieteni...

Prietenii mei erau cabinetele medicale, doctorii de toate felurile. Jocurile copilăriei, adică jocurile de oraș însemnau consultații regulate pe la toți doctorii, consultații garnisite cu rapoarte medicale care mai de care mai semnate, mai parafate, precum că aș fi fost un handicapat, un infirm, un dement (asta ca urmare a stării jalnice, a condițiilor în care m-am născut!). Făceam și prostii, absolut... Că „nu există copil cuminte și babă frumoasă!” (proverb).

Îmi aduc aminte că era o grădiniță nu departe de unde stăteam, era pe aceeași stradă. Când treceam pe acolo, ținut de mână de părinți, civilizat, îmi întindeam gâtul spre *acolo* știind că nu am voie. Mă tot întrebam de ce e atâta gălăgie și cum de sunt atât de mulți copii... că eu nu îi aveam decât pe mama și pe tata. Cred că e timpul să închid și capitolul ăsta, să-i pun capac: nu am fost dat la grădiniță pentru că trebuia să fiu *ocrotit, apărat*. De cine?

Și apoi...

Cum ziceam...

Viața nu stă pe loc. Prima zi de școală! Extaz! Nu-mi venea să cred! Atâția copii, gălăgie... Mirosea a libertate! Păi, să alergi la nesfârșit prin curtea școlii... ce lux! Erau și garduri de sârmă, păreau înalte, le puteai sări destul de greu neobservat... de cine credeți... de cine nu trebuia! Plus îmbrânceli, țipete, chiote, chiar răgnete stăpânind peste hărmălaia supravegheată... Ce să mai zic? Într-un cuvânt, aș numi toate astea o epidemie de fericire îmbrăcată în veselii și uneori, simptomatic, în transpirații... acele transpirații specifice copiilor neastâmpărați și împruțiți (vorba mamei)!

În scurtă vreme am învățat să mă joc *leapșa, bâza*,

capra, lapte gros, fripta, un-doi-trei la perete, chiar și păsăreasca. O vorbesc fluent și acum! Păpășăpărepeapascapa! Toate au intrat, cum era și firesc, în palmares - aveam prieteni - și toate erau absolut noi... mai puțin regulile și disciplina pe care nu le sufeream și nu le respectam, oricum. Era treabă de instinct. Am uitat! Lipseau părinții, în special mama... Era fantastic! Nu mă mai putea opri nimeni, nici chiar profesorii! Pentru mine mama era un simbol al *Procuraturii Generale* din vremea comuniștilor: descoperirea adevărului și pedepsirea vinovaților! Restul? *Irelevant!* Și asta, la o adică, era o tălmăcire a dreptului familiei... de pe poziția unei casnice!

Lucrurile, însă, aveau să se deterioreze rapid. Reguli, disciplină... *astea să i le spui lu' Mutu!* Nu se aplicau. Așa sună o vorbă din bătrâni. E trist, dar a fost și adevărat. Noțiunea de ore, de recreații... era o confuzie de la A la Z în capul meu, totul era un fel de *forever and ever*, iar când eram mai grăbit, un fel de *acum sau miciodată!* Păi cum să nu mă joc, să nu mă alerg cu toată lumea, să gâfâi, să pufăi ca un tren *fără frâne*... sabotii nu mai existau, rămăsese numai motorul... și scotea fum!

De ce trebuia să-mi fac lecțiile, să mi le facă mama, adică să mă oblighe (mănuța mea în mâna ei, aplecate peste foaia de hârtie cu un scop... cred că era singura ocazie de armistițiu între noi) și nesuferitul ăla de caiet, cerulețe, linioare, sugativa aia mizerabilă care nu oprea dezastrul peniței nesupravegheate alunecând pe foaia albă, nevinovată... Caligrafia? Sinonimă cu aversiunea totală, repulsie... ați auzit de oroare? Apoi, cerneala care se împrăstia peste tot, pe caiet și care devenea mâine încă o bilă neagră, încă una... în dreptul subsemnatului. Catalogul ținea de mărturie, nu guma- săraca mamă a proștilor!

A-E-I-O-U...

Și de ce eram certat că n-am voie să alerg prin clasă, adică să trag băncile după mine, să le târăsc ridicând praful la nesfârșit. Erau, mai degrabă, minibăncuțe plutind în ceață, OZN-uri... le-am revăzut acum câțiva ani și le-am admirat în tăcere, am lăcrimat. De ce nu puteam să împrăncesc pe alții, să fiu împrăncit, ruperi de uniforme, julituri, chiar și cucuie, etc., etc.... Holurile școlii deveniseră patinoare, erau niște gresii fantastice, alunecau perfect! Mai erau și găuri, dar le știam! Ocazional, nimeream într-un profesor. Greșeală fatală! Îmi aduc aminte că unul dintre ei, chiar directorul, poreclit „Baliu”, m-a prins după ce sunase clopoțelul... M-a luat de părul de deasupra urechilor, simetric, și m-a ridicat în aer. *Gingaș* dar ferm, calculat și cu un fel anume de răbdare *didactică, pedagogică*... am trecut pragul clasei, el și eu... eu aerian, suspendat și fără comentarii. M-a durut două zile de-mi crăpau creierii din cap, dar am fost brav, n-am spus nimănui. Prestigiul e prestigiu, se câștigă!

La un moment dat, în recreație fiind... și în plină alergare, am tras o bancă, am luat-o după mine cam cum e în picaj la avioanele de luptă, ca un uliu... A fost o fentă

ca să nu mă prindă un altul care mă urmărea, mă alerga adică, îndârjit. Eram în clasă, era busculadă! Rezultatul? Călimara cu cerneală, fiind complet și din nefericire deschisă pe banca în discuție, a aterizat pe uniforma fetei ce-și savura napolitană. În vârtejul evenimentelor, liniștită și cuminte, fetița nu pricepea ce se întâmplă. Eu da! Shakespeare, cu tragediile lui, a fost mic copil: părinții chemați la școală, imediat, ședințe... ai mei au plătit uniforma fetei și la urmă, *distracția* finală, adică al doilea act al *show-ului*, acasă... bastoane, curele, interzicerea fotbalului pe maidan mai bine de-o săptămână. Am fost *demolat!*

Cu altă ocazie, tot în plină alergare și tot în clasă... cred că era în recreație, înainte de clopoțel, nu sunt sigur... unul m-a împrăncit ca să iau viteză... mai mare... Energia cinetică! Ce-am făcut? M-am împiedicat, inacceptabil la *valoarea* mea și am zburat, efectiv, oprindu-mă într-un dulap cu animale împăiate. Era în spatele clasei, era la ceva distanță. Închipuiți-vă cam cât ar fi de la catedră până-n spate! Nimic nu era complicat. Singura problemă, capitală, a fost că dulapul avea un geam cât toate zilele care s-a spart, l-am făcut praf intrând cu totul în el. Nu mi-a venit în gând, cum era normal (c-am intrat ca o rachetă explodată, având capul înainte); mi-a tăiat mâna stângă, atât!!! Era antebrațul până la încheietură, tăiat prin uniformă... de-așa fel încât a fost necesară, grabnic, o spitalizare... copci, pansamente, gips... Arătam ca în reclame... „Cauciucurile Michelin”, dacă știți!

Gluma e glumă, dar mai aveam o jumate de centimetru și rămâneam infirm pe viață! Asta e! Totuși, *apogeul declinului* meu, *Cooperativa Avântul Prăbușirea*, cu alte cuvinte, aveau să-mi zică „*Sal'tare!*” strălucind intens abia la sfârșitul clasei a III-a când era vorba, adică au vrut să mă lase repetent. La ce? La purtare! Intellectual și afectiv, infantil, *osteneam* în direcția greșită și fără-ndoială, iresponsabil. Așa se face că, în primele două trimestre ale anului am obținut, ca *răsplată* a indisciplinei, a repetatelor abateri, niște note (să le zic *pure?*) la purtare: 6 și 6! Îmi place cum sună acest <P>! Al treilea 6, conform regulamentului școlar în vigoare, însemna repetenția.

Nu era cazul să mă dea la *Casa de corecție*, să mă trimită acolo *să învăț ce e aia reeducare*, pentru că aveam părinți, familie cumsecade, erau oameni la locul lor, însă dacă te uitai bine la mine, ca individ și după măsurători, probabil că mă calificam. Și cum s-a terminat? Mi-au dat 7 la insistențele părinților... într-un consiliu profesoral... *M-au salvat!* Am trecut clasa cu: 6.33, la purtare! A fost un *eveniment*... ce să mai zic...

Va urma

Nicu Covaci văzut din Spania

**Gabriela
CĂLUȚIU SONNENBERG**

În ciuda privirii sale aparent fioroase, de „leu în iarnă”, cum a numit-o medicul său Dorel Săndesc, Nicu Covaci emana o încredere care te făcea să te simți în largul tău atunci când îi erai alături. Parcă zâmbea din ochi! Fie că îl întâlneai grăbit sau cu timp, își rupea mereu o clipă pentru a-ți răspunde la salut și a schimba câteva vorbe. După un „Ceau” bănățean viguros, suna invariabil apelul la mobilizare, introdus prin expresia „am ceva de vorbit cu tine”, de care nimeni nu scăpa.

Pentru că Nicu avea mereu un proiect pe planșetă. De aceea doare plecarea sa prematură, pentru că lucrările pe care le începuse vor fi greu de continuat fără el. La baza planurilor sale punea invariabil credința într-un BINE generalizat, un bine pe care nu-l putea formula în cuvinte, dar pe care îl simțea cu inima, cum spunea el. În religie nu credea manifest, dar era adeptul acestui misterios „bine” și al valorii poporului român. Se mândrea cu asta, nu se sfia să fie patriot. Și nu se sfia să-și recunoască greșelile, admitând că uneori temperamentul i-o lua pe dinainte.

Fie că era vorba despre deschiderea unui local cu muzică de scenă, fie că pregătea un disc nou, de preferință în stil retro, din vinil, sau o carte cu partituri PHOENIX, o traducere, un turneu în România sau o deplasare pe motociclete, un concert-hibrid, în colaborare cu coruri de muzică populară sau clasică, un film despre istoria zbuciumată a trupei, mintea lui nu pregeta să preia din zbor tendințe care abia mai târziu își dovedeau viabilitatea. Nu arareori, ideile lui păreau ușor hazardate, ba chiar imposibil de realizat, dar timpul îi dădea dreptate și la scurt timp apărea exact chițibușul pe care instinctul său îl sesizase primul. În acest sens, Nicu era un trendsetter.

Își privea interlocutorii în ochi și îi asculta fără să-i întrerupă. Punea preț pe bunăcuviință și pe o limbă română curată, vorbită răspicat, fără greșală. Nu pregeta să le repete germanilor cât de recunoscător era pentru norocul de a fi fost crescut și educat în spiritul disciplinei de la școlile nemțești din Timișoara. Adevărat bănățean, nu se dezicea de caracteristica toleranță a celor de la granița de vest a României, cunoscuți pentru faptul că judecă omul după calitățile sale, neluând seama naționalității. Faptul că vorbea germana, spaniola și engleza contribuia la ușurința cu care lega o conversație cu orice rezident din comunitatea noastră heterogenă.

Mulțimea hobbyurilor pe care le practica era, de asemenea, deschizătoare de uși. Practica sportul, nedându-se la o parte de la cele aparent simple, cum este yoga, dar nici de la cele pentru curajoși (făcuse inclusiv brevetul de scafandru).

L-am cunoscut pe filiera unor prieteni germani, dar la fel de bine puteam să-l întâlnesc printre români, spanioli, prin cercuri de englezi, suedezi, sau te miri ce alte nații. Pe toți îi făcea să se simtă înțeleși și respectați. Capul său marcant, cu părul grizonat strâns în coadă, putea fi zărit de la distanță. Cunoscuții se grăbeau să-i iasă în întâmpinare, iar cei care nu-l știau se îndreptau instinctiv de spate când treceau pe lângă el. Ținea capul sus, înainta drept și demn.

Mașina lui cu număr de Timișoara putea fi des văzută pe străzile satului nostru cochet de la Marea Mediterană, Moraira, supranumit de unii „Saint Tropez de Costa Blanca”. Mâna cumpănit, fără grabă, atât mașina, cât și motocicletă Triumph. Pe ultima o îngrijea ca o pe o bijuterie, la fel ca pe Jaguarul căruia veșnic îi lipsea câte o piesă. Tot el o procura și monta, fără teama de a-și murdări mâinile, cu care mai apoi mângâia sensibil chitarele sale preferate, cea electrică, dar și cea rece, cu 12 corzi.

Îi plăcea să modeleze materia cu propriile mâini, lucru firesc de altfel pentru un artist grafician, obișnuit să țină pensula în mână. Tablourile lui reflectă felul său de a privi lumea; sunt pregnante, în tonuri puternice, cu linii clare, bine definite. Pentru extrema cealaltă a energiei sale, canalizată și în scopuri gospodărești, stă mărturie piscina săpată în piatră, pe care a construit-o din mijloace proprii.

Când era nevoie de ajutor pentru o cauză nobilă, febrilul bărbat se metamorfoza, devenind cald și blând, milos și darnic. Așa se face că la un moment dat, spre disperarea partenerei sale de viață, curtea casei sale se umpluse de câini pe care îi adunase de pe stradă. Până la urmă i-a adoptat și ea cu aceeași dragoste și... au trăit fericiți până i-a luat Dumnezeu animalelor în paradisul vietăților norocoase și fericite.

Nu doar animalele, ci și oamenii au profitat de pe urma lui. Puțini știu - pentru că nu-i plăcea să se laude - că legea drepturilor de autor din România a fost impulsionată de munca asiduă pe care Nicu Covaci a depus-o pentru implementarea ei. Fără ezitare s-a pus în slujba artiștilor români, mult prea rar recompensați pentru munca lor.

Ar mai fi multe de spus despre moștenirea pe care ne-a lăsat-o Nicu Covaci. Cu siguranță, ocaziile nu vor lipsi, pentru că de pe acum este clar pentru toată lumea: Nicu Covaci nu este un om care poate fi uitat.

CASA

Mihai BUZNEA

Atunci când se hotărâse să-și ia lumea în cap, părăsindu-și satul de voie, dar împins de nevoi și de ambiții, Andrei Andreescu era un adolescent înalt ca un stâlp de telegraf, firav la trup, dar isteț la minte și plin de vână. Asta i se trăgea de la muncile câmpului, adică de la "educația în cultul muncii" - după cum aveau să spună mai târziu comuniștii -, pe care i-o dăduseră ai lui, obligându-l astfel să-și câștige cu trudă pâinea, de fapt mămăliga, pe care o mânca de trei ori pe zi – dimineața, la prânz și seara. Obişnuia chiar să se dea mare printre flăcăii de-o seamă cu el: dacă mă stoarce careva curge snaga din mine ca apa dintr-un burete, fier, nu altceva! Cu traista agăţată de gâtul lung și firav precum al găinii jumulte de pene, dar și cu buzunarele aerisite, suferinde de sărăcie lucie, se suise în singurul tren „de persoane” ce oprea, de două ori în zi, venind de la deal ori de la vale, în halta pierdută în pustietatea câmpiei fără de margini și toropită de valurile fierbinți, ca de cuptor încins, ale căldurii înăbușitoare a verii ce prevestea prăpădul din anii ce urmau să vină, cu secetă și oameni sfârșiți de foamea prelungă.

Flăcăiandrul pirpiriu tocmai își agăţase școala-n băț, absolvise adică cinci clase primare, prea destule pentru acele vremi și pornea hotărât să-și facă un rost în viață. Trei dorinți își pusese: să-nvețe o meserie, să-și facă o casă și să toarne o târlă de copii. Ambiții mari, pe care și le va împlini. Până atunci, puindu-și piciorul desculț pe scara vagonului de clasa a treia, se hotărâ: mă dau jos acolo unde s-o opri trenul de tot, la cap de linie. C-o lua-o-n sus, c-o lua-o-n jos. Nu contează! Ce-o vrea Ăl de sus. Și trenul l-a purtat către destin în ritm de fiare scârțâinde, de tampoane ciocnite și-n miros de cărbune ars de la locomotivă, însoțindu-i voiajul cu refrenul său monoton, sacadat de rostogolirea roților peste îmbinările șinelor: te duc... te duc, te duc... te duc, te duc - te duc!... L-a dus și l-a basculat tocmai la Galați. Oraș mare, cosmopolit, cu palate și căși peste căși, multe și frumoase de-ți luau ochii, cu tramvaie și birje și automobile, cu vapoare și marinari străini, cu cocote deocheate sulemenite în culori țipătoare și crâșme ca niște locuri ale pierzaniei, cu samsari și

hamali, cu șmecheri și bagabonzi. Lume pestriță, de tot soiul, domnișoare de pension, elegante și pudrate de miroseau a parfumuri scumpe de la o poștă.

Trecea cu fereală pe lângă ele și-apoi se-adulmeca pe sine și se rușina: de pe haine și de pe trup i-adiau miresme de transpirație și de săpun fierț de bunica în ceaunul din bătătură. Oare unde am nimerit?, se întreba cuprins de o teamă nelămurită; în Rai sau în Gheena? Nu mai știa ce să facă, încotro s-o apuce. Dar îngerul său păzitor i-era pe-aproape, l-a apucat de-o aripă și nici că i-a mai dat drumul. L-a salvat de la pieire tocmai sărăcia. De-ar fi avut parale cine știe pe ce fel de cărări prăpădelnice ar fi apucat. Norocul îl pândea și el, l-a înhățat și nici că i-a mai dat drumul. S-a tocmnit ucenic fierar la atelierele c.f.r. Mi-a pus Dumnezeu mâna-n cap, a gândit, făcându-și, cu limba, semnul crucii în cerul gurii. Leafă am de-acu', cu gazdă bună m-am procopsit, acuși-acuși iau și patalamaua de calfă, încă puțin și-ajung meșter. Prima am băgat-o. Una la mână. Mai am două.

Proaspăt fierar cu hârtie-n regulă, s-a gândit să-și facă haltă de om la casa lui. Să se-nsoare, adică. Treabă lesnicioasă, ajunsese cineva, avea simbrie bună și permise gratis pe calea ferată, așa că și-a găsit mireasă pe măsură. Tot calică la origini, adică. Dar dragostea-i chioară și amorul e ghebos, nu vede decât frumosul, plăcutul și utilul, și Andrei s-a trezit, cât ai bate fierul pe nicovală, cu casa plină de plozi. Abia acu' pricepuse tâcul întrebării-provocare pe care i-o pusese unul dintre camarazi, la cununie: bă Andreiule, te-nsori tu, te-nsori, da' măcar știi ce-i aia însurătoare? Ai? Rămăsese blocat ca mărfarul la semafor. Să-ți zic tot eu, bă, reluase pezevenghiul: însurătorea e bucuria sulii și beleaua capului. Hă, hă, hă...! Răsese ca un prost ce era, ăla, da' acu' îi da dreptate, mai ales de câte ori își amintea spusele altuia la "una mică", atunci când și-o îngăduiau, dezgropate din folclorul de mahala: „Nici din șapte chiei de vacă/ Nu-i poți face sulii teacă/ Da' din scârbă de muiere/ Gata teacă sulii mele!”. Și încă cu ce teacă se procopsise! Parcă avea draci la buci. Muieră, cum avea oleacă de timp liber, cum îl puneă să bată putineiul. Așa că acum i s-agățau de nădragi, care cum apuca, trei fete și tot atâția băieți. Când era întrebat, la atelier, de-i plac copiii de-a făcut o droaie de nu mai încape-n pat de ei, le răspundea: e, îmi plac, da' ce să fac dacă mereu găsesc nicovala-ncinsă!... Vreți să-mi pierd îndemânarea? Antrenamentul?

Își mai împlinise, astfel, o dorință. Trec la ultima de-acu', după care schimb macazul, nu vreau să aglomerez prea tare trenul și să merg pe scară ori, Doamne ferește, chiar mai rău, pe vagon. Șefii, oameni de treabă, cu frică față de cele sfinte și cu multă înțelegere, îl ajutaseră să se mute într-o casă "de

serviciu" la Casele Muncii, lângă Aviație, cartier proletar la marginea orașului, dar cu case cochete și confortabile, un fel de vilișoare, cu etaj, scară interioară și balconaș, cu apă curentă și lumină electrică, dar și cu umblătoare pentru cele nevoi omenești. Doar baia îi lipsea. Nu prea-i ducea lipsa. Avea, în schimb, o curte mare unde-și putea pune în valoare talentele de țăran metamorfozat în clasă muncitoare. El, cu mâna lui, săpase și plantase pomi fructiferi, croise ronduri de flori și straturi pentru zarzavaturi, de n-avea grija pieții cât era vara de mare. Avea tot timpul fructe și legume proaspete, făcea și economie de parale. Să tot trăiești aici, ca un belfer!

Numai că Andrei Andreescu nu se socotea om împlinit atâta vreme cât nu-și ridica bordeiul lui, cu palmele lui. Așa că într-o vreme, când deja începuseră să-i înflorească ghiociei pe la tâmpile și-a luat inima-n dinți și, cu bruma de parale puse deoparte din ce câștigase la calea ferată și-a cumpărat un pătrat de pământ într-o mahala megieșă, cât să ncapă un bordei. Pe strada Libertății. V-arăt eu de ce-s în stare, le-a spus vecinilor. Stați voi la Stat, că eu m-am săturat de Stat. El a fost și proiectant, și antreprenor, și constructor, și beneficiar. Forță de muncă avea berechet, șapte perechi de brațe, opt cu ale lui.

Mai întâi și-a pus flăcăii și fetele să cutreiere mahalalele în lung și-n lat, mai de pe la margini, ca s-adune baligile de cal, uscate, ce se-nșirau pe ulițele prăfuite ale orașului port la Dunăre, baligi provenind de la caii căruțașilor ce se-ndeletniceau cu căratul lemnului din Docuri și-a peștelui de la cherhanale. Erau pe post de ciment pentru pământul galben-lutos săpat din malurile Brateșului, acolo unde lacul mai că se-mpreuna cu apele Prutului spre malul dinspre moldovenii basarabeni. Pământ numa' bun pentru chirpicii cu care avea să înalțe pereții palatului mult-dorit. Muncă de ocnași condamnați la galere, dar gândul că vor fi apropitari le-alunga osteneala, le da puteri.

Casa se înălța în chinuri, da' se rădica într-o încăpățănare vecină cu prostia și nebunia. Două odăi cu ferestrele la stradă. Mici, bicisnice, da' la stradă, cu gardul sub buza de jos a pervazului, ca să se vază. Au chemat preotul ca să le-o sfințească, pe popa Gogoasă, și s-au mutat. Bucurie mare. Opt oameni în două odăi. Patru bărbați și patru femei, din care trei erau de-acu' fete de măritat. Palma de pământ pe care erau ridicate nu le-ajunsese ca să facă și-un closet, n-aveau curte, doar un gang îngust cât să se strecoare spre ușa casei, așa că gospodarul-fierar și cap de familie avusese o altă idee genială, care i-a scos din încurcătură. Înainte de a pune podelile din pardoseală a săpat o gaură adâncă și lată, ca să le-ajungă mulți ani înainte, în mijlocul celei dintâi odăi care servea de bucătărie, sală de mâncare, cât și de dormitor. Apoi a prins scândurile la locul lor, bătându-le în cuie de dulapii groși ce vrăstau podeaua,

după care au decupat gaura și au croit capacul cu mâner.

Gata și closetul! Deasupra au pus masa din scânduri geluite, străjuită de scăunele, câte unul pentru fiecare component al familiei. O sobă de cărămidă, cu plită și cuptor pentru apă caldă, într-un colț. De jur-împrejur, paturile. Din fier, cu tăblii pe care se-nălțau amorași roz și cu plase de sârmă. Pentru bătrâni și feciori. Camera din față era a fetelor. Trai pe vătrai, nu alta! Deasupra ușii dintre cele două odăi aninaseră, de-un piron, un difuzor ce le-asigura buna dispoziție generală și informarea promptă cu evenimentele de pe-acasă și de pe cea lume. Ce altceva mai puteau să-și dorească? Mai ales că între timp copiii se-nălțaseră, aveau servicii, câștigau, și bunăstarea îi cam răsfăța.

Bugetul era comun. Nimeni nu crâcnea. Numa' că haleala multă și burțile prea pline te fac să-ți dai cam des pantalonii în vine, nu te-ntreabă un'te afli și nici nu-ți dau voie pentru mai târziu. L-apucau nevoile pe careva? Se ridicau cu toții de pe taburetele din lemn, apucau de colțurile mesei pe care se lăfăiau mămăliga mare cât roata din mijloc a locomotivei, oala cu borș și lioștile de lemn cu care-și holpăiau fiertura, o dădeau deoparte și nefericitul apucat de pântecăraie se deșerta cu zgomot în gura haznalei, umplând bucătăria-dormitor cu mirosuri inconfundabile. Mirosurile mâncărilor, păi nu?! Ceilalți, reveniți între timp în poziția "șezut" pe scăunelele lor colorate în gri-negru de slinul depus de-a lungul anilor, își continuau masa, netulburați. Totul făcea parte dintr-un ritual inconfundabil și unic. Iar după ce „fericitul" își slobozea pântecul, capacul din lemn îmbuga din nou gaura din podea, oprind revărsarea de miasme din hazna, masa revenea la locul ei și cina iar continua.

Li se dusesse buhul în mahala. Vecinii se distrau copios pe seama lor. Când treceau prin dreptul geamurilor înalte cât genunchiul broaștei își desfereau băierile pantalonilor, se răscărău și cu nădragii în vine se scâlâmbăiau arătându-și bucele și trăgând la gaze cu zgomote ce mai că făceau geamurile să zăngăne în pervazele lor. Mai ales derbedeii cărora abia le mijeau tuleile. Distracție ca la balamuc. Gratis. Circ în toată regula. Andreeștii se făceau că nu-i văd, trăgeau brizbrizele de ațică peste ochiurile de geam, precum s-așterne cortina la teatru peste scenă și-și vedeau în tihnă de bucătăria și closetul lor, pe care-l umpleau cu o râvnă și-un spor de se minunau singuri de ce-s în stare.

Din când în când, la doi-trei ani, apărea vidanja cefereului și se puneau pe pufnit și pe scuipat, golind haznaua și purtându-și, apoi, prețioasa încărcătură pe câmpurile agricole de la capătul târgului, dinspre Filești, spre a le binecuvânta rodul cu conținutul mustos, bine fermentat. Erau, se pare, cele dintâi încercări de agricultură ecologică. În acea zi în care vidanja își intra

În pâine pe Libertății 14, toată mahalaua mirosea de li se-ntorceau oamenilor mațele în burdihane. Mulți își astupau nasurile cu mâinile, își țineau respirația, se legau cu niscai cârpe peste gură, în vreme ce alții, care luptaseră pe front, își puneau pe figuri măștile cu care veniseră de la război, speriiind copiii și dându-le palpitatii lehzelor, care se fereau ca de Necuratul. De erai venetic, treceai în grabă făcându-ți semnul crucii la așa vedenii și-abia după ce-ajungeai în zona neutră întrebai despre ce și cum. Noroc că trebușoara asta nu ținea prea mult, câteva ceasuri numai, cu toate că mirosurile persistau apoi zile bune, până se risipeau în văzduhuri, dar până atunci pătrundeau în haine, în gâtlejuri și-n oalele în care cumetrele își pregăteau zeama. Nu se supărau pe Andreești. Le-o plăteau ai tineri cu zgâmboielile lor, la urma-urmei toate astea nu erau decât niște copilării lipsite de răutate.

În casa Andreeștilor, cu closetul în mijlocul odăii din față, năravurile rămăneau neschimbate. Practicau un adevărat ritual, repetat zilnic de multe ori, mulți ani și cu nimic neschimbat. Până ce tinerii au început a se zburătăci care încotro. Într-un târziu bătrânii au închinat steagurile pornind spre alte tărâmuri, casa a început să se mărească. A rămas mezina, Tuța. Să-și închipuie și ea, aici, un viitor. Frații, surorile, i-au cedat moștenirea. Ei se făcuseră soferi, secretare, vânzătoare la aprozar. Pretențiile crescuseră, manierele li se cizelaseră. Casa nu mai făcea de ei. A mică, mai mototoală, avea să se mulțumească cu ce avea. Casa cu cele două odăi, masa și scăunelele din lemn de brad, soba de cărămidă din colț și closetul din mijlocul bucătăriei.

Până la urmă și-a aflat și Tuța jumătatea. Că doar

avea avere. Casa de pe strada Libertății nr. 14, cu umblătoare la-ndemână. Și-a mai crescut în ea o altă generație de căcăcioși. După care au plecat care încotro. Dar casa cu ferestre la stradă continuă să înfrunte timpul și vremurile cu aceeași cerbicie și mândrie. Nu mai știu dacă closetul a rămas la locul lui. Ar fi păcat să nu mai fie. Făcea tot șarmul mahalalei, era blazonul, titlul nobiliar al Andreeștilor.

Casa e încă în picioare, dar nu mai e locuită de mult. E-un fel de muzeu al ingeniozității umane și al uimitoarei capacități de adaptare a românului care a făcut dintotdeauna, din rahat, bici cu plesnitoare. Cineva venise cu ideea asta cândva, când erau comuniștii în floare, un șef de pe la partid, trecând întâmplător prin dreptul ei și aflându-i istoria de la un binevoitor, a fost străfulgerat de-un gând măreț: casa asta nu intră-n sistematizare, nu se demolează, s-o lăsăm așa cum e, ca să vadă și cei de după noi cum se trăia-n capitalism. În jurul ei o să facem un cvartal de blocuri. Nu l-au mai făcut, ca să nu strice armonia locului și decorul monumentului istoric și de arhitectură futuristă înălțat din chirpici cu baligă de cal. Dar am auzit că acu', mai de curând, a-nceput să circule zvonul cum că unui întreprinzător privat i-a căcat mintea gândul să deschidă aici o crâșmă cu barul pus chiar pe buza căcătoarei. cu băutorii înșirându-se de jur-împrejurul gropii, cu țoiurile în mâini și picioarele atârându-le în groapa de dedesubt sorbindu-și carcaleții. După cum merg gusturile și preferințele, s-ar putea să fie o afacere de succes. Hai noroc!

→ Continuare din pag. 29

1989, n-a mai fost posibilă recuperarea. Ba mai mult, oamenii model, personalități ale istoriei, ale marilor descoperiri, invenții sau ale culturii, au fost desființați... (chiar și în cazul incontestabilei genialități a marelui nostru poet, Mihai Eminescu, au fost discuții).

Zilele închinare ceremoniei de înmormântare a Regelui Mihai I al României au fost zile în care au văzut altceva, un alt model de comportament. Sute de mii de oameni din toată țara parcă au fost mișcați din loc de un resort interior. Sătui de ceea ce văd la televizor despre cum se desfășoară viața noastră cea de toate zilele, cu oameni învrăjbiți, fără repere morale, cu o politică fără preocupări evidente pentru viitorul țării, poporului i s-a arătat că, dincolo de această lume, mai poate exista și altceva. Trebuie să recunoaștem că acest "altceva" și personalitatea Regelui Mihai I au fost puse în evidență de modul desăvârșit al desfășurării ceremonialului funerar cu mare fast. Mulți români abia acum au putut să afle și să vadă înaintea ochilor că există și o altă față a lumii, construită pe tiparul altor modele, că se poate atinge desăvârșirea în activitățile pe care le desfășurăm, așa cum

a decurs desfășurarea fără cusur a cestei ceremonii ample și deosebit de complexe.

Funeraliile au creat un moment de reînviere a altor vremuri, au oferit un model cu alte valori, de distincție și demnitate, un model de ceea ce înseamnă onoarea la români, un model care a contribuit la sporirea prestigiului Țării.

În istoria noastră, ca și în literatura română, sunt multe pagini luminoase dedicate cu căldură, admirație și respect unor mari personalități sau unor dascăli. Chipul Domnului Trandafir zugrăvit cu căldură de M. Sadoveanu îl păstrăm cu toții în amintire cu drag și admirație.

În concluzie, subliniez că este important să purtăm sub pleoape imaginea luminoasă a modelelor noastre de viață, dar să nu uităm că este esențial să ne formăm o identitate proprie, să ne căutăm propriul traseu în viață cu ajutorul modelelor și astfel să devenim la rândul nostru modele de urmat pentru alții.

COPILUL BOBDEGRÂU de Al. Florin Țene

Johny Ciatloș Deac

Apărută la editura Napoca Star în anul 2024, cartea de povestiri **COPILUL BOBDEGRÂU** ce poartă semnătura ilustrului scriitor Al Florin Țene vine să întregască o bogată comoară literară ce depășește 100 de titluri de carte publicate.

Despre scriitorul, poetul, jurnalistul, filozoful, istoricul și criticul literar Al Florin Țene, gorunul literaturii române contemporane, s-a scris mult și se va mai scrie încă foarte mult, fiind o personalitate literară de excepție, ce lasă o amprentă puternică, cu valoare de unicat în literatura română contemporană. Numele domniei sale se leagă nu doar de operele sale literare, scriind file importante în istoria recentă românească prin înființarea Ligii Scriitorilor Români al cărui Președinte național este din anul 2006. Prin activitățile sale de promotor cultural, istoric literar, fondator și ctitor de nenumărate reviste și cenacluri, l-am numit, pe bună dreptate, într-o cronică mai veche „Străjer al Literaturii Române”.

Se cuvine să amintesc aici că distinsul domn Al Florin Țene este și părintele Zilei Limbii Române fiind singurul în viață din cei trei scriitori care au semnat petiția înaintată de Liga Scriitorilor Români, Parlamentului României, prin care se propunea ca ziua de 31 august să devină Ziua Limbii Române, fiind apoi votată și aprobată.

„Singurul sens vieții este acela de a servi umanitatea”. (Lev Tolstoi)

Găsesc o mare concordanță între zicerea lui Tolstoi și țelul vieții scriitorului Al Florin Țene, care s-a născut cu simțul dreptății, al adevărului și al datoriei față de neam și generațiile viitoare, motiv pentru care domnia sa nu acceptă nedreptățile, militând pentru șansa democratică de afirmare a talentului, demascarea nedreptăților și ororilor produse în perioada comunistă dar și pentru transmiterea valorilor, a tradițiilor, a dragostei de țară, popor și limbă.

În cartea **COPILUL BOBDEGRÂU** vom descoperi povestitorul AL FLORIN ȚENE care te cucerește prin limpezimea și profunzimea limbajului, creând scene clare, personaje bine conturate, ajutând cititorul să vizualizeze fiecare povestire ca pe un film istoric sau contemporan. Folosind personaje diverse, autorul ne atrage în poveste prin acest magnet invizibil al talentului literar fără echivoc, cu care a fost înzestrat.

Euripides spunea: „Să iubim nebunește tot ce strălucește pe acest pământ, fiindcă altă viață nu ne este

cunoscută” (Euripides) iar Al Florin Țene știe acest lucru, iubind deopotrivă inteligența umană, filozofia, literatura, istoria, natura și oamenii.

Unele din tematicile povestirilor cuprinse în acest volum, surprind imagini din viața satului românesc pe care autorul îl iubește atât de mult, fie că este vorba de Ardeal, Oltenia, Transilvania, sau alte zone ale țării, autorul redând limbajul neaoș al locului și caracteristicile zonei cu o senzațională acuratețe.

În povestirile din această carte, fie că sunt ficțiuni, rod al creativității extraordinare a scriitorului sau scrieri care întruhidează realități istorice folosind uneori nume reale alteori nume fictive, observăm o aplecare atentă asupra condiției scriitorului, uneori chiar asupra destinului, a credinței și a simțului datoriei confirmând convingerile lui Eminescu care spunea: „Greșelile politicianului sunt crime, căci în urma lor suferă milioane de oameni nevinovați, se împiedică dezvoltarea unei țări întregi și se împiedică, pentru zeci de ani înainte, viitorul ei.” (Mihai Eminescu)

Experiența vastă de viață a autorului își spune cuvântul, în povestirile scriitorului Al Florin Țene întâlnind povești cu tâlc care te pun pe gânduri sau amintiri prețioase ale scriitorului ce doresc să sublinieze valorile morale de odinioară, cinstea, omenia și respectul pe care le reamintește ori de câte ori are ocazia.

Romantismul își găsește și el loc în povestirile scriitorului Al Florin Țene, înfățișând povestea de dragoste dintre Tania și Alexandru, care în fapt este superba poveste de dragoste a autorului pecetluită cu un sărut sub bolta înstelată.

Înzestrat cu o demnitate și o verticalitate de patriot adevărat, scriitorul Al Florin Țene, îndeplinește prin scrierile sale din cartea **COPILUL BOBDEGRÂU** o datorie de onoare față de colegii săi scriitori, redactori sau editori, plecați la ceruri, împărțășind cititorilor secvențe dramatice ale realității scriitorilor din perioada comunistă și detalii biografice ale acestora.

Scriitorul a ales titlul cărții sale **COPILUL BOBDEGRÂU** după povestirea cu același nume, care nu întâmplător este poziționată la finalul volumului precum un cadou de preț pe care îl face cititorilor. Prin această povestire, scriitorul ne prezintă o emoționantă lecție de viață, de bunătate, de înțelepciune și de împăcare. Căci în final dacă ne rezumăm la esența vieții în sine, orice viață se va sfârși la un moment dat, dar diferența este dată de modul cum îți trăiești viața și ce anume vei lăsa în urma ta.

Einstein spunea că: „Există două tipuri de oameni: cu unii îți pierzi timpul, iar cu ceilalți pierzi noțiunea timpului”. (Albert Einstein) iar voi cititorii, care veți citi această frumoasă carte veți înțelege că scriitorul Al Florin Țene face parte din a doua categorie iar povestirile sale vă vor purta cu siguranță în adâncimea lecturii, pierzând noțiunea timpului.

În căutarea adevărului (97). Relația noastră cu Universul

„Fiecare om este un univers care în mare parte rămâne nedescoperit” (Marius Torok)

Gheorghe Valerică CIMPOCA

Fiecare dintre noi are o relație specială cu Universul și știe că în gândul său acesta este un grăunte de materie asupra căreia privirea sa interioară poate contempla ideea și forma în reprezentări personale. Suntem în situația în care trăim misterul de a descoperi Adevărul, chiar și numai fragmentat. Cercetările și descoperirile științifice împreună cu părerile celorlalți ne ghidează către cunoaștere, chiar dacă pe moment nu le vedem însemnătatea. Universul este extrem de complex. Ar fi ridicol să credem că doar astronomii au dreptate sau doar misticii pot explica structura și organizarea sa. Toate științele, atunci când explică originea universului și modul său de alcătuire, nu fac decât să confirme complexitatea lui în ansamblu (fizică, energetică, spirituală) prin diversificarea explicațiilor și reprezentărilor. Universul este într-o continuă formare. Actuala formă de organizare nu este așa cum s-ar crede produsul hazardului, ci rezultatul unei metamorfoze complexe în care creația, reînnoirea prin schimbarea priorităților, dar și distrugerea fac din cosmos un fascinant și extravagant loc în care viața este privită ca o consecință firească a evoluției. În ipotezele astronomiei moderne argumentele materialiste sunt situate la mare cinstă. Evoluția Universului după momentul Marii Explozii a fost determinată de existența forței gravitaționale. Gravitația universală este liantul care determina gruparea materiei și energiei în formațiuni cosmice diferite și pune aceste elemente într-o relație de interdependență. Alături de mișcare, gravitația cosmică prezintă la intensități diferite în toate formele de grupare a materiei, determină marea diversitate a corpurilor cerești, dar mai ales unicitatea lor. În tot acest „joc”, stele devin focare de energie și lumină prin reacțiile termionucleare din interiorul lor, iar planetele corpuri cerești fără lumină proprie unde, în anumite condiții, se pot crea microclimate favorabile continuării evoluției calitative. Apariția și menținerea vieții pe o planetă indică o buna organizare a sistemului planetar respectiv și nicidecum un moment la hazardului. Sistemul nostru solar nu este singurul sistem planetar în care există viață în această formă pentru că ea nu este specifică nici

sistemului nostru planetar și nici galaxiei din care facem parte, ci sunt universale. Se consideră că Universul este o creație a unei forte superioare care nu este separată de Creația sa, ci diversele sale aspecte (chipuri) fac din manifestare un joc al progresului în care același element este privit prin cele 3 ipostaze esențiale: cunoscătorul, cunoscutul și cunoașterea. Universul în care trăim este unul emoțional, extrem de bogat în atitudini afective, iar noi alegem, fără nici o constrângere exterioară, sentimentele pe care dorim să le cultivăm. Statutul de om nu este cea mai înaltă etapă a vieții și nici cea mai importantă. Este doar ceea ce suntem acum. În lumea fizică există, la fel ca în cele subtile, o infinitate de modalități de a exista sub o anume înfățișare, însă adevărata trecere de la o stare la alta va fi declanșată doar de descoperirea de sine. Întoarcerea omului răătăcit în brațele îngăduitoare ale cosmosului este așadar un gest de apreciere față de sine. Anticii, observând corespondența izbitoare dintre ființa umană și cosmos i-au zis omului: „microcosmos”. Părinții Bisericii, preluând sintagma au nuanțat-o și l-au numit: „microtheos”, din pricina responsabilității uriașe pe care o are omul față de sine și față de lume. Ambele denumiri pun în valoare grija înaltă pe care Creatorul a așezat-o pe umerii omului, și anume: de modul în care folosește creația depinde împlinirea sau eșecul ei. Omul este atât de intim legat de Univers încât nimic nu se mișcă în acesta fără conștiința lui. Toate rațiunile Universului sunt centrate pe om, iar rațiunea conștientă și mișcătoare a persoanei umane „dă tonul” pentru orice mișcare din Univers. Pe scurt, omul este atât de intim legat de Univers încât nimic în el nu se mișcă fără conștiința lui și, de asemenea, nimic din el nu se degradează fără ca omul să fie cauza directă. Parabolic, cosmosul întreg este ca un corp extins al omului, iar omul este inima lui tainică. În acest sens, Biserica laudă pe Mântuitorul Hristos întrupat, ca Cel ce a făcut mântuirea „în mijlocul Pământului”. Nu geografic se exprimă stihira liturgică, ci antropologic. Mai exact, Hristos prin întrupare asumă în Ipostasul Său dumnezeiesc întreaga umanitate și astfel, într-o singură Persoană se restaurează ontologic toată firea umană precum și firea văzută/nevăzută a întregii creații – omul fiind sinteza în mic a tot ceea ce Dumnezeu a creat (vezi: Evr. 2, 16). Astfel, o singură persoană umană este într-un anume fel mijlocul Universului. Este un centru de influențe nesfârșite în așa fel încât orice mișcare a lui antrenează atenția macrocosmosului, care-l urmează negreșit.

Piară cei slabi și neisprăviți

Din publicistica mea

Ion Iancu VALE

Puterea a fost și este un factor de importanță maximă în întreg contextul relațiilor interumane. Nici aurul, nici diamantele, nici palatele sau moșiile sau orice alt element de bogăție, mobil sau imobil, nu echivalează cu deținerea puterii. Pentru că puterea, odată intrată în posesia cuiva, îl face pe acesta cel mai bogat dintre bogați, deoarece deținătorul puterii va dispune astfel nu doar de avuțiile celui bogat, ci și de voința, de lumea și chiar de viața acestuia. Dacă ai puterea ai totul: lux, acces la ce e frumos, la ce e scump și rar.

Mai mult, ai „libertatea” de a face tot ce dorești cu acestea, fie ele automobile elegante, femei frumoase, case somptuoase etc. Dacă ai putere, „ai dreptul” de a-ți exprima orice opinie, de a-ți satisface orice dorință sau capriciu, de a te putea apăra de orice fel de adversari ori dușmani.

Dacă ai putere ai totul: bani, securitate, respect, gusturi sau sentimente proprii și originale. De la putere și prin putere se poate obține orice. Puterea este supremă. Ea reprezintă autoritatea, dominația, influența și oferă posibilitatea de acțiune nelimitată și necondiționată în atingerea oricărui scop personal sau de grup. Puterea eclipsează și anihilează totul: frumusețe, inteligență, talent...

Ea a reprezentat și reprezintă, din păcate, cea mai mare „calitate”, cel mai important atu existențial. Ea suprimă orice tendință de exprimare liberă a unui sentiment curat, uman, adevărat... Puterea este oarbă, mai ales când este acaparată de indivizi lipsiți de suflet, minte, scrupule sau cultură. Ea devine nocivă chiar și la cei cu calități spirituale superioare, pentru că

puterea transformă, metamorfozează și îl face pe om de cele mai multe ori de nerecunoscut.

Din nefericire, se pare că la acest morb nu sunt imuni decât foarte puțini oameni. Cei ajunși să dețină puterea, vor face tot posibilul de a nu o pierde, ea ajungând aproape un drog. Vor comite astfel ilegalități și compromisuri și vor recurge la orice fel de metode condamnabile și reprobabile pentru a o păstra. Se vor crampona de ea, vor trage cu dinții și unghiile de tot angrenajul ei sofisticat și diabolic, în ideea de a nu o pierde. Și nu vor ține cont de nimic, indiferent de răul ce-l vor produce, mai ales oamenilor de rând, a căror viață și destin se află, necondiționat, în mâinile și la cheremul lor.

Astfel se explică și situația dezastruoasă, fără precedent, în care societatea românească se găsește în aceste momente și care în mod sigur se va amplifica. Caci lupta acerbă pentru putere, pe care din decembrie 1989 nu o mai potolește nimeni și nimic, antrenează toate structurile de viață socio-politice, civile, militare și chiar culturale, lovind în liniștea, bunăstarea și siguranța omului de rând, creând traume colective grave și multiple. Mai mult ea pune, pe mai departe, într-un evident pericol, însăși condiția sfântă de integritate și neatârnată teritorială și de neam, a ceea ce mai înseamnă încă, Țara și Națiunea.

Pentru că lupta pentru putere este dură și nemiloasă, ea putând deveni un tăvălug orb, inconștient și distructiv, în urma căruia, conform uneia dintre cinicile „grăiri” ale lui Zarathustra: „Cei slabi și neisprăviți trebuie să piară”

Târgoviste - „Realitatea Dâmbovițeană”-2002

Pictură de Gabriel Stănescu

Cogito

„Puterea păcatului este legea” - Frank Herbert.

Contact: Tel. 0722 702578 ; e-mail: ioniancuvale@yahoo.com ;
web site: <http://climate.literare.ro>